FOTO

REDACTIE D. HELFFERICH

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

8e JAARGANG No 1
JANUARI 1953
VERSCHIJNT MAANDELIJKS

PAG

MISS

's Winters buiten .....

bij dat mooie strijk-zonlicht gebruikt U bij voorkeur GEVAPAN 27. Deze ultra-fijnkorrelige film geeft U een ongekende tintenrijkdom.

Bij minder licht geeft GEVAPAN 30 uitkomst en voor Uw binnenhuis- en kunstlichtopnamen gebruikt U natuurlijk GEVAPAN 33!

De verscheidenheid der moderne GEVAPAN emulsies maken het U dus zonder meer mogelijk onder alle omstandigheden uitnemende foto's te maken

N.V. HANDELSONDERNEMING GEVAERT - DEN HAAG

PAPIERWARENFABRIEK

A. Dorgelo & Zonen

GOUDA

Speciaalfabriek voor

Verpakkingsartikelen

voor fotografen en fotohandelaren

★

& H Sportster, De universele 8 mm camera.
krijgbaar bij alle Bell & Howell Dealers in Nederland.

GES

SING

CONDA FLASH GUN

DE MEEST GEPERFECTIONNEERDE CONDENSATORFLITSER

De Cifo Conda munt uit door :

- Geheel metaal, dus **onbreekbaar**
- 12½ cm facetten reflector
- Kleine omvang **(zakformaat)**
- Zeer licht gewicht
- Passend in zoekerschoentje of statiefmoer
- Solide aansluitsnoer
- Prima synchro stekker
- Ingebouwde condensator
- Geheel demontabel, dus alle delen te vervangen
- Laagst in prijs
- Volledig gegarandeerd

Verkrijgbaar bij de Fotohandel

Prijs **f 11,90** bruto

's Winters buiten .....

bij dat mooie strijk-zonlicht gebruikt U bij voorkeur GEVAPAN 27. Deze ultra-fijnkorrelige film geeft U een ongekende tintenrijkdom.

Bij minder licht geeft GEVAPAN 30 uitkomst en voor Uw binnenhuis- en kunstlichtopnamen gebruikt U natuurlijk GEVAPAN 33!

De verscheidenheid der moderne GEVAPAN emulsies maken het U dus zonder meer mogelijk onder alle omstandigheden uitnemende foto's te maken

N.V. HANDELSONDERNEMING GEVAERT - DEN HAAG

PAPIERWARENFABRIEK

A. Dorgelo & Zonen

GOUDA

Speciaalfabriek voor

Verpakkingsartikelen

voor fotografen en fotohandelaren

★

FOTOMAPJES
FOTOZAKJES
ENVELOPPEN
in alle maten met en zonder strobordrug
KLEINBEELDMAPPEN
NEGATIEFALBUMS
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
BRIEFKAARTMAPPEN
ATELIERMAPPEN
NEGATIEFCOUVERTS
LOSBLADIGE REPORTAGE ALBUMS

Heren Industriefotografen vraagt monsters en prijzen van onze cellophane etui's.

B & H Sportster, De universele 8 mm camera.
Verkrijgbaar bij alle Bell & Howell Dealers in Nederland.

Cifo

NIEUW!

CONDA FLASH GUN

DE MEEST GEPERFECTIONNEERDE CONDENSATORFLITSER

De Cifo Conda munt uit door:

- Geheel metaal, dus **onbreekbaar**
- 12½ cm facetten reflector
- Kleine omvang **(zakformaat)**
- Zeer licht gewicht
- Passend in zoekerschoentje of statiefmoer
- Solide aansluitsnoer
- Prima synchro stekker
- Ingebouwde condensator
- Geheel demontabel, dus alle delen te vervangen
- Laagst in prijs
- Volledig gegarandeerd

Verkrijgbaar bij de Fotohandel

Prijs **f 11,90** bruto

OSRAM

OOK VOOR PROJECTIE

H.H. FOTOGRAFEN

N.V. LAREVO

(OPGERICHT 1934)
PARADE 4 - BERGEN OP ZOOM
TELEFOON 832

IS UW ADRES VOOR REPRODUCTIE

DAAROM

OVERAL-LAREVO

De nieuwe ultra-moderne 221 projector die meer licht op het projectiescherm werpt dan enige andere 8 mm. projector met 500 watt lamp ...eenvoudig te bedienen... 30 minuten onafgebroken projectie. In attractieve tweekleurige koffer.

f 675.-

Demonstraties worden gaarne gegeven.

Verkrijgbaar bij alle BELL & HOWELL Dealers in Nederland

SIMPLEX FILTERS

l. g., m. g., o., g.gr., bl., U.V.:

Rollei f/3,5 bajonet f 8.25. Retina f/3,5, f 5,50. Retina II f 6.25. Summitar f 10.—. Summarit f 7.75, enz., enz.

Alle filters zijn vrijwel gelijk aan de originele.

Ook andere vattingen en opsteekmonturen van Ø 16—42 mm leverbaar.

FOTOHANDEL KUPFERSCHMIDT

Laan van Meerdervoort 43
Den Haag

„STELLIRA"

transportabel projectie-scherm met licht metalen statief, het nieuwste product van de Mechanische Weberei binnenkort leverbaar

1. met wit reflexdoek „Blankana-Extra"

Formaat	75 x 100 cm . . .	f 95.—
„	100 x 100 cm . . .	- 110.—
„	100 x 130 cm . . .	- 140.—
„	130 x 130 cm . . .	- 160.—

2. met kristalpareldoek „Atlanta-Extra"

Formaat	75 x 100 cm . . .	f 105.—
„	100 x 100 cm . . .	- 125.—
„	100 x 130 cm . . .	- 160.—
„	130 x 130 cm . . .	- 180.—

Vraagt inlichtingen bij Uw fotohandelaar:

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstr. 8 abc - Tel. 22242 - 24422
ROTTERDAM-O.

OSRAM

OOK VOOR MULTIFLITS BUIZEN

ILOCA Ia

met Ilitar 2.9, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter **f 169.-**

ILOCA IIa

met Ilitar 3.5, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter. *Gekoppelde Duitse* kleinbeeldcamera voor slechts **f 274.-**

ILOCA STEREO II

met 2 Ilitar objectieven 1 : 3.5 f = 3.5 cm. beeldgrootte 24 x 23 mm **f 470.-**

ILOCA FILTERS, schroefvatting, in étui ..... f 9.50
ILOCA ZONNEKAPPEN, schroefvatting ..... f 6.90
ILOCA PROXIMETER, schroefvatting ..... f 50.–

Vraagt Uw fotohandelaar inlichtingen

IMPORTEUR:

BOAS FOTO-IMPORT

Groenburgwal 69 - Tel. 35684-35863 - Amsterdam-C.

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO FILMS EN INSTRUMENTEN

kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. — Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk. Veilinghouder.

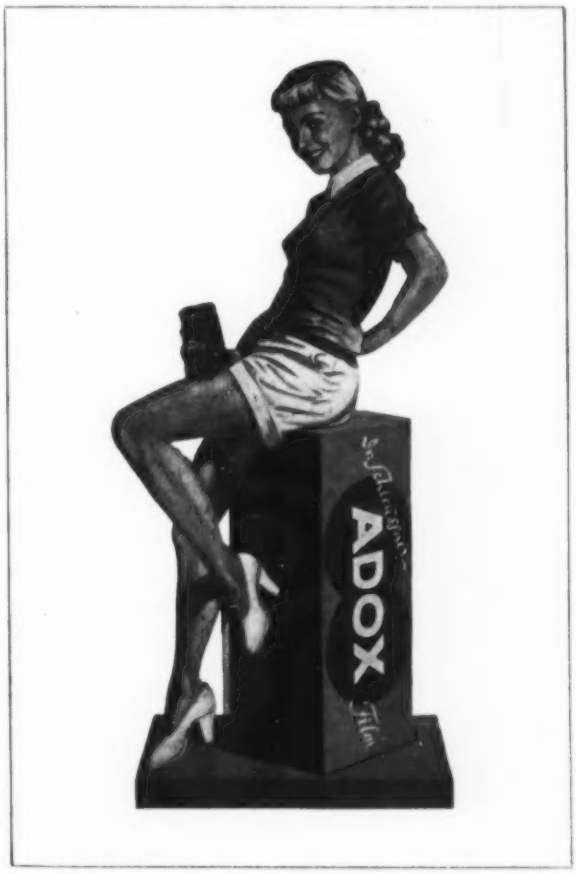

„LERO 222"

VLOEIBAAR ADHAESIEF

v. h. krimp- en rekvrij opplakken v. foto's

Zie het artikel v. d. heer Helfferich in FOTO d.d. Juli 1950 en van wijlen de Heer C. J. van Ledden Hulsebosch in FOCUS van 20 Aug. 1949

Thans ook in tubes leverbaar

Alleenvertegenw. voor Nederland: „TOM PAPIER", Nieuwe Hilversumseweg 4, Bussum

Sinds 1898

Via de fotohandel leverbaar

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A/D AMSTEL 365 (K 2973)

OSRAM

VOOR LICHT IN DE DUISTERNIS

VERKRIJGBAAR BIJ DE FOTOHANDEL

ALLEENVERKOOP: ANIMEX-HAARLEM

8e Jaargang no 1 — Januari 1955

FOTO

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

WAARIN OPGENOMEN
„KLEINBEELD FOTO"

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie: D. Helfferich.

•

Redactie adres: Isselkade 32, Doetinchem. Telef. 341 en 342. Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitg. Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259, postgiro advertenties 502260; postgiro afdeling Boekhandel 502258. Postrekening voor België, Antwerpen no 308163. Telefoon Doetinchem 341 (3 lijnen).

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen.
Abonnementsprijs: *f* 9,90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs - voor niet-leden *f* 11,— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) *f* 12,50. Abonnementsprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers *f* 1,—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

	blz.
Nieuw jaar	1
Studiedag Documentreproductie	2
Kwaliteit van het objectief	7
De Faustus deed alles bij nacht	9
Op de Snijtafel	15
Tentoonstellingen 18,	25
Jugoslavië	20
Uitslag FOTO-wedstrijd	22
Bondsnieuws	25
Foto op de omslag van F. E. de Wilde, Oegstgeest	

VAN DE REDACTIE

Er zijn gebruiken, die verslijten en er zijn gebruiken die blijven bestaan. Zo zijn er mensen, die het uiten van een jaarwens onnodige rompslomp achten, en zichzelf zeer nuchter vinden door op te merken, dat elke dag de eerste van een nieuw jaar kan zijn, de kalender een mechanisch ding is, en het dus onzin blijft er zo'n extra werk van te maken met handjes schudden en briefjes schrijven, omdat er een oude kalender naar de vuilnisbak gaat en een nieuwe aan hetzelfde spijkertje wordt opgehangen. Via een koordje, zodat hij er straks, opgesoupeerd, weer gemakkelijk af kan. Diezelfde mensen ontkomen er dan toch niet aan, in dit gebruik te participeren omdat er nu eenmaal zekere relaties bestaan, die men beter niet zo helemaal negeren kan. Het gebruik is hardnekkig, menen zij. Er zijn meer zaken met zulk een hardnekkig karakter, waarvan wij niet meer beseffen wat er voor drijfveer achter zit. Misschien een soort geestelijke zindelijkheid. Het is ook goed de ontwikkel- en fixeerbakken op gezette tijden uit te vimmen en met schone verder te gaan, zodat de oude aanbaksels het resultaat niet verstoren.

Een nieuw jaar heeft iets van een taart. Als je nog jong bent lijkt hij groot en vol verrassingen en de kaarsen van zijn maanden branden lang. Als je ouder wordt heb je zovele taarten gegeten, dat ook deze geen verrassingen meer biedt. Dan meen je geleerd te hebben dat de feestelijkheid niet uit de taart komt, maar in jezelf moet zijn, en dat de loutere aanwezigheid van de taart het feest is.

Wij weten niet wat U met Uw nieuwe jaar gaat doen. Veel er van zal wel verslijten in de sleur van Uw plichten en gangen. Doch daartussenin zijn de open plekjes, waarop de maatschappij U los gelaten heeft en U kunt kiezen in de besteding van dat tijdlijntje. Het is Uw plicht ook in Uw inkomsten-werk een mens te zijn en niet een doe-ding. U krijgt Uw kans een mens te worden in dat tijdstreepje. Een mens denkt, maakt, schept. Wij wensen U van harte toe dat U dit jaar iets maakt. Het kan de vernieuwing zijn in de taart van een ander.

Studiedag

van „Het Genootschap"

Een dag van sneeuwjacht en ijsgladde straten. Niettemin de bibliotheekzaal van de Technische Hogeschool in Delft bijkans gevuld. Voor een volgend jaar zal, als de groei dóór gaat (en waarom zou dat niet?) de gekozen zaal alwéér te klein zijn. Het gaat goed met het „Genootschap".

Wat óók door de Voorzitter bij het openen van de Studiedag geconstateerd kon worden. Het gaat goed: de groei is langzaam maar gestadig; en ongetwijfeld wordt het geheel iets stevigs en iets gezonds. Er waren zelfs commissies en secties, die men als dood-geboren had beschouwd. Met begraven werd nog éven gewacht; en zie: ze slaan de ogen open, kijken rond wat er voor hen aan specificks te doen valt en gaan aan het werk. Zo ongeveer sprak *Mr H. van Leeuwen* als Voorzitter van het *Nederlands Genootschap voor Documentreproductie* de eerste woorden op de *Studiedag 1952*.

De leiding van de dag werd vervolgens overgedragen aan *Dr O. A. Guinau*, in het dagelijkse leven: Chef van het Phototechnisch Laboratorium van Joh. Enschedé & Zonen N.V., en bij het Genootschap: technisch adviseur en cursusleider. Aan het eind van de bijeenkomst werd hij bovendien de „conferencier" van de Studiedag genoemd; een titel, die zijn werk op die dag wel zeer juist typeerde.

Dr Guinau zei, dat er (speciaal na de oorlog) een „lelijk gat" was gekomen tussen kantoor en studiekamer enerzijds, en anderszijds: de drukkerij. Proefschriften b.v. behoeven of kunnen niet altijd in een dergelijke oplaag en in een dergelijke uitvoering het licht zien, dat de drukkerij hier ingeschakeld moet en mag worden. De *reprografie* (in het algemeen) is er nu om dergelijke gaten te dichten.

Hij zei vervolgens, dat men de éérste stap op het reprografisch gebied veelal zet zonder precies te weten wat men doet. Men begint „heel braaf" met een copie-kastje en neemt er vervolgens een kleinbeeldcamera bij. Maar dan merkt men dat er méér mee bereikt kan worden en dat het bèter moet. Men stelt hogere eisen.

Vandaar zo'n Studiedag. Vandaar het „Genootschap".

De aanwezigen op een dergelijke studiedag komen dan ook uit allerlei kringen en beroepen. Men vindt er technici en geleerden, en daarnáást de leerlingen: de mensen, die het gevondene moeten toepassen. Dit geeft voor het Genootschap speciale moeilijkheden inzake de samenstelling van het programma. Moet men lezingen houden over: „De houdbaarheid van kleinbeeldfilm?" of moet men praten over doodgewoon dagelijks praktijkwerk?

Op de Studiedag 1952 had men vooral niet te hoog gegrepen. Volgens onze mening had er bèst nog iets stevigers bijgekund. Maar velen die wél spraken vonden het zó uitstekend, en zij vroegen om méér van dergelijke dagen.

De waarde van een dergelijke studiedag wordt overigens niet uitsluitend bepaald door hetgeen men ziet en hoort bij de lezingen en demonstraties. De pauzes daartussen, met de mogelijkheid van het aanknopen van nieuwe kennismakingen, en vooral: met het wisselen van enkele woorden met wie men reeds kent, zijn bijkans van even grote waarde.

Het verbaast ons dan ook zéér, dat wij niet méér bezoekers uit het „normale" foto-vak aanwezig zagen. Slechts enkelen, zoals de heren *Duprée* van Odin. Die er zich wèl voelden.

Overigens toegegeven: de ochtendlezingen hadden onderwerpen, die slechts zijdelings met fotografie en reprografie te maken hebben. Men gaf namelijk demonstraties met verschillende *schrijfmachines*. Wat niet zeggen wil, dat het niet van bijzonder belang is om er het een en ander van te zien en te horen. Hier, in FOTO, kunnen we over de ochtendlezingen kort zijn. Drie sprekers demonstreerden drie speciale machines. „Alle drie op één dag," zei Dr Guinau: „Dan houden ze elkander wel in bedwang..." Of, zoals de Voorzitter het wat ernstiger zeide: „We hopen de synthese te vinden tussen het handelsbelang van de enkeling èn het algemeen belang."

Weet dan: een „klassieke" schrijfmachine is ongeschikt, als men daarmee iets wil schrijven, dat in veelvoud zal worden gepubliceerd. Want het origineel is dan niet gelijkmatig genoeg in kracht en kleur; in het letterteken ziet men vaak de structuur van het lint, en vooral: de verhouding van de ruimte rondom iedere letter van een „normale" schrijfmachine staat niet in verhouding tot het oppervlak en de vorm van die letter zèlf.

Men demonstreerde nu achtereenvolgens met de „Vari Typer", met de electrische machine I.B.M. „Executive", en met de „Adler Standard Universal".

Wij kunnen hier volstaan met het overnemen van enkele regels schrift. Men ziet de mogelijkheden: net als bij het drukwerk kan men de spatie tussen de woorden variëren, terwijl óók de ruimte rondom de letters verschilt.

Na het middaguur sprak eerst *Ir L. W. Sillevis* over de vervaardiging van een reprografisch „master".

Een lezing, die aansloot bij die demonstraties van de schrijfmachines. Want er komen — bleek ons — twee min-of-meer afzonderlijke „richtingen" in de reprografie. Twee werkwijzen.

In het ene geval gaat men uit van de idee, dat er van een toevalligbestaand origineel copieën moeten komen.

In het andere geval heeft men de voorop-gezette bedoeling om iets in veelvoud te publiceren, zonder de mogelijkheid te hebben om de „normale" drukpers in te schakelen.

En in dat laatste geval zorgt men uiteraard voor een origineel, dat een zo goed mogelijk eindresultaat waarborgt. Vandaar de lezing, waarin werd nagegaan, hoe men een „master" zou kunnen vervaardigen, die het ideale nabij komt. En tevens werd gevraagd naar een beter, een Nederlands woord voor dit „origineel". Uit de vergadering kwam het voorstel om te spreken van een „moeder-tekst"; waarvan „-tekst" niet helemaal juist, althans niet volledig werd geacht. Men zoekt dus verder...

Ietwat hilariteit brachten mededelingen uit de vergadering, dat men in de practijk èven goede copieën verkreeg van het eerste-en-beste origineel als van het met zorg vervaardigde „master"...! Dat bracht ons meteen op die andere weg in de reprografie, waar men goede copieën wil zien te maken van èlk origineel.

Zeer belangwekkend waren daarom (in dit verband vooral) de lezing en demonstratie van de heer *E. Aussems* uit Antwerpen, van de Gevaertfabrieken. Hij toonde aan wie het nog niet kende (en dat waren velen!) het *Litholine-Omkeer-procédé*. Het is een materiaal met een bijkans kaarsrechte gradatie-kromme, dat dan ook alles omzet in óf witten óf zwarten. Typisch is het om met een dergelijk materiaal eens een repro te maken van een origineel, dat in één reeks alle nuances grijs bevat van wit tot zwart. Alles wat lichtgrijs is, wordt wit op de afbeelding, maar ergens is de grens. Die ligt dan tussen twee nuance's, die op het oog niet zo véél verschillen; en niettemin wordt de éne strook in repro wit en de andere zwart. Dit wetend kan men met een dergelijk hard repro-materiaal zeer belangrijke dingen doen.

De Litholine Ortho kan bij helderrood licht ontwikkeld worden, waarbij men speciaal de temperatuur van de ontwikkelaar in het oog moet houden. Beneden 20 °C mag die niet komen.

Het omkeren gaat vlot van stapel. Na het ontwikkelen wordt kort gespoeld (15 sec is voldoende), waarna men reeds het witte licht kan inschakelen. In een bleekbad (met waterstofperoxyde) verdwijnt het gezwarte zilverbeeld, waarna opnieuw een 30 sec moet worden gespoeld. In helder-wit licht kan dan de tweede ontwikkeling plaats vinden en het positief is gereed. De dunne laag droogt zeer snel en heeft een safety basis. De Litholine-film wordt óók geleverd als „stripping-film": het huidje, met het beeld er in, kan gemakkelijk van de onderlaag verwijderd worden en dan krijgt men een beeld, zó dun dat men het velletje desgewenst van de rugzijde af kan copiëren, zonder scherpteverlies: dus een spiegelbeeld kan krijgen zonder prisma te gebruiken. Een andere mogelijkheid biedt de „stripping-film" bij het samenvoegen of monteren van verschillende beelden tot één geheel.

Verteld werd, dat (hoe eenvoudig de ontwikkeling van dit materiaal ook mag zijn) we t.z.t. iets te verwachten zijn, dat alwéér eenvoudiger is: het auto-positief of auto-reversal-materiaal. Hetwelk een positief beeld geeft in één enkel bad (hetgeen trouwens in een ander fabrikaat in een andere vorm reeds gemaakt wordt). En gewaarschuwd werd nog dat, ondanks alle eenvoud van het Litholine-materiaal, de éérste proeven vaak op mislukking uitlopen. Men moet het materiaal éven leren kennen!

De man, die als laatste iets kwam demonstreren, was de heer K. Luneburg uit Hamburg.

Vooraf kondigde Dr Guinau aan, dat het resultaat van die demonstratie óók voor hem nog een verrassing zou zijn. Welnu: wij geloven, dat men zijn verrassing nóg niet te boven is, en nóg niet wéét wat men ervan denken moet! In kort bestek en in weinige minuten vertelde de heer Luneburg de wonderlijkste zaken.

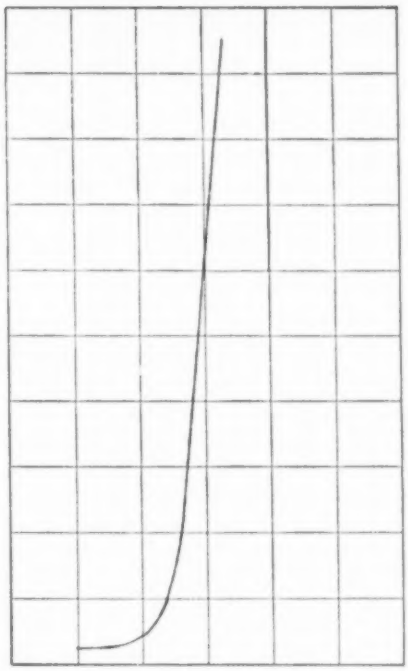

Gradatiekromme van Litholine Ortho Film, ontwikkeld gedurende 3 minuten bij 20° C in 'Litholine'-ontwikkelaar

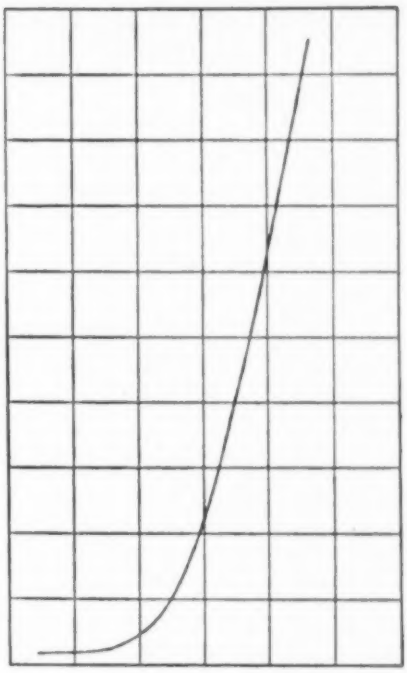

Gradatiekromme van Litholine Ortho Film, ontwikkeld gedurende 3 minuten bij 20° C in ontwikkelaar G 226

This is to show various spacing between words (1 unit)
This is to show various spacing between words. (2 units)
This is to show various spacing between words (3 units)

11111 iiiii
00000 00000
WWWWW WWWWW
mmmmm mmmmm

Wat dunkt u van het volgende: een pers-fotograaf gaat op pad. Hij hoeft, na geknipt te hebben, zijn donkerekamer niet in. Hij gaat daarentegen „ergens" een paar minuten toveren en stapt naar zijn krant. Met..... het druk-klare cliché!

En zo had hij het (èven...) over een emulsioneer-machine; men kan een gewone drukpers ombouwen en in het vervolg kranten en tijdschriften drukken via fotografische methoden. Het papier, óók gewoon krantenpapier, wordt daartoe vooraf „even" geëmulsioneerd... En het moet nog erg goedkóóp zijn ook!

Ander idee: de „Wochenschauen" drukt men in den vervolge (met geluidsband-en-ál) op papierstroken. Normaalfilm-formaat. Op een band van b.v. 500 meter. De achterzij kan overigens óók een film van 500 meter overnemen. Nu zet men naast zijn radio een ánder apparaat, en kan zo het nieuws-uit-de-wereld zien. Er wás zo'n band...; en onder de loupe bekeken waren het beeld én de geluidsstrook (natuurlijk) zó vol grove rasterpuntjes, dat het o.i. bepaaldelijk n i e t s belooft. Maar wie weet?

Dit „Wie weet?" was blijkbaar óók het oordeel van de vergadering omtrent ál die wonderlijke zaken, die werden aangekondigd. Er waren practisch geen vragen...; men wist nog niet wat men ervan denken moest. Ook Dr Guinau liet zich niet verleiden om er zijn oordeel over te geven.

Met dat al dus: een tetwat sensationeel slot van de Studiedag 1952.

Kl.

•

DE CAMERA LIEGT NIET

Onder dit kopje zouden wij U zo gaarne eens een flink geïllustreerd verhaaltje willen voorzetten. Men weet het: de foto pleegt aanvaard te worden als een onomstotelijk bewijs, als een nuchtere documentatie, die de dingen eerlijk geeft zoals zij zijn. Er is evenwel geen groter leugenaar dan de foto, juist omdat men hem zo klakkeloos gelooft, en hij de dingen kan overdrijven, doen onderschatten, iets wat slechts schijn is als werkelijkheid doet voorkomen. Wij vragen daarom: stuur aan de redactie dergelijke „leugenaars", stuur interessante gevallen, geestige gevallen, gekke dingen, raadselachtige close-ups, kortom: begraaf ons onder de merkwaardigheden. En geef technische feiten achterop of er aan gehecht. Laten wij met zijn allen eens proberen er iets van te maken. Afgesproken? En stuurt U het spoedig?

DE BELL & HOWELL

8 MM PROJECTOR 221 (500 WATT)

Animex heeft in persoon van zijn actieve directeur, de heer Van Tetering, de nieuwste Bell & Howell ster gelanceerd. Men sprak daarbij echter niet van een ster, doch van een zon, en daar zit iets waars in. Dank zij een doordacht, modern optisch systeem wordt uit dit machientje met 500 Watt lampvoeding een zee van licht te voorschijn gebracht en heeft men een prestatie van de eerste orde geleverd.

De illustraties, die wij hierbij geven vertellen iets over de uiterlijke vormgeving. Er is gebruik gemaakt van Teniet (een plastic) voor het projectorhuis, en dit geeft een bijzonder aangename vorm en kleur, doch ook een gewicht van slechts 5½ kg. Het peuterbeeldje (dat 8 mm tenslotte heeft, het is 5 x 4 mm) werd hier geprojecteerd op een scherm 152 x 180 cm, op brillante wijze. Deze projector loopt uitermate stil en trekt ook beschadigde film, doordat het transport geschiedt met een grijper met 5 tanden. De motor is van het 50 perioden kortsluittype, dus een synchroonmotor, die geen kraakstoringen geeft of horstelvervanging behoeft en prompt 16 beeldjes per seconde levert. De eenknopsbediening is zeer plezierig en het terugwikkelen gaat snel en zeer soepel.

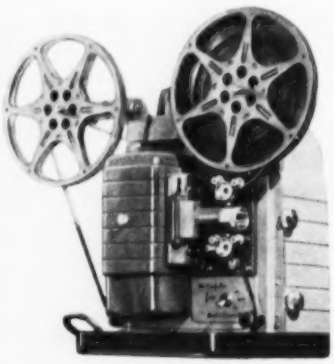

Wij zijn werkelijk enthousiast over dit apparaat, dat bovendien in een gunstige prijsklasse ligt. Nog een kleinigheid: Alle lagers zijn „voorbehandeld", deze projector behoeft nimmer geolied te worden. Het gehele projectorgedeelte is van aluminium, en blijft dus steeds even fraai.

PSYCHOLOGIE. De kunst is steeds te zorgen dat alle nieuwsfoto's ook inderdaad gemaakt worden. Je hebt niet altijd alle medewerking, nietwaar. De chef-fotograaf van het Shape hoofdkwartier heeft de zaken op dat punt gladjes voor elkaar, zijn 55 fotografen komen uit alle landen der aarde. Hij zet een Amerikaan op Engelse schepen, een Engelsman op Franse, en een Canadees op Hollandse.

Dat de flitsfabrikanten niet stilzitten blijkt uit de *Blitz-Boy*, een door Meylink's Fotogroothandel geïmporteerd *Elmed* product. Gegevens: zakformaat, nl. 10 x 15 cm, gewicht 400 gram (voor het aggregaat), flitstijd 1/700 sec, flitsgetal 24 voor 17/10 DIN, alleen voor lichtnet 220 Volt. Zulks dan voor een prijs die nog onder *f* 200 blijft. Er is een aanzetstuk bij te verkrijgen met ééncellige accu en oplaadapparaat, dat hem universeler, maar ook zwaarder en duurder maakt, hoofdzakelijk omdat hier nog de accu-voeding gevolgd wordt in plaats van de droge batterij. De accu gaat daartegenover weer langer mee zonder extra kosten.

Op 2 Januari is bij Koninklijk Besluit aan de heer *B. L. van Bercum*, procuratiehouder bij Fotogroothandel v.h. E. Fischel te Amsterdam, de eremedaille verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, toegekend. Ook op deze plaats wensen wij hem — die zo heel velen kennen en waarderen — van harte geluk met deze onderscheiding.

HET INSTITUUT „FILM EN JEUGD"

Een vorig jaarverslag van dit Instituut begon met de woorden: „Het jaar 1950 is voor de Stichting „Film en Jeugd" te vergelijken met een voetreis door dicht kreupelhout en met alleen maar een kompas om de hoofdrichting vast te houden."

Dat men een dergelijk gevoel over zich kreeg verbaast ons natuurlijk niet. Want de beide woorden samengevoegd: „film en jeugd" zorgen meteén dat er zich een woud van problemen voor doet. Wie durft te zeggen dat hij in dat woud de weg goed kent? Het strekt de Stichting tot eer, dat zij toegeeft deze weg nog *niet* te kennen, maar er naar te zoeken.

Maar sinds men dat beeld van dat kreupelhout gebruikte is men vóórtgeschreden langs die weg. Het einddoel is nog niet bereikt en zelfs nog bij lange niet in zicht. Maar hier en daar heeft men toch een merkpaal in de grond kunnen slaan. Men heeft toch al zo het een en ander gedaan.

Zo heeft het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan het Instituut een *fonds* ter beschikking gesteld ter stimulering van het ontstaan van *goede scenario's voor kinderfilms*. Men zal een aparte commissie instellen, die ten doel krijgt om dergelijke scenario's te keuren. De zaak is nog in voorbereiding, maar te zijner tijd komen er nadere mededelingen.

Verder is dan reeds enige tijd het *„Beoordelingsorgaan"* in werking. In dat orgaan heeft een aantal personen zitting, van wie de meesten zich reeds lang met het vraagstuk van de jeugd en de film bezig houden. Filmverhuurders werd en wordt verzocht om alle films die men voor de jeugd geschikt acht, ter keuring aan te bieden. Men beoordeelt de films dan voor de leeftijdsgroepen van 7—10 jaar en van 10—14 jaar en geeft er de praedicaten „aanvaardbaar", „geschikt" of „aanbevelenswaardig" aan. Ook vermeldt men het „aanbevelenswaardig" voor de leeftijd van 14—18 jaar.

Publicatie nr 1 is nu verschenen: 120 titels worden genoemd en al die films deskundig besproken. Volgende publicaties worden verwacht. „Film en Jeugd" heeft nog méér practische resultaten bereikt. Men heeft langdurig overleg gepleegd met de Centrale Commissie voor de Filmkeuring. Deze Commissie heeft nl. het recht om bepaalde films in een bepaalde rubriek te plaatsen; in ambtelijke stijl heeft men het dan over: „Films bedoeld in het 2e lid van Art. 1, 2e der Bioscoopwet.....", in het gewone doen spreekt men dan over „culturele films". Nu geeft het klasseren in deze speciale rubriek een groot voordeel: belastingverlaging nl. De wijze waarop de „Centrale Commissie" met deze classificatie omspringt geeft nogal eens reden tot critiek. Omdat men niet de *waarde*, maar alleen de *aard* van de films bekijkt.

Het „Instituut" heeft nu echter iets zéér belangrijks bereikt: de „Centrale Commissie" zal (na eigen beoordeling) jeugdfilms, welke van het „Beoordelingsorgaan" het praedicaat „aanbevelenswaardig" meekregen, in de rubriek van „Art. 1, enz." onderbrengen.

Zo hebben wij in het Instituut „Film en Jeugd" dus weer een instelling, die op een bepaald gebied zéér goed werk doet.

En voor zover we mee kunnen helpen om het pad te hakken, doen we dat graag.

KL.

De foto hiernaast

werd gemaakt door A. van Weele in Kampen, met zo'n heel eenvoudig kiekdoosje, ingericht voor dat rare rolfilmformaat 6½ x 11. Vandaar dit slanke formaat. Wij zagen er meer van hem, alle in dat ranke formaat en dit deed zeer prettig aan. Het was weer eens iets ánders. Teveel groeien wij vast in het geijkte 3 op 4 formaat, dat ons vergrotingspapier heeft en wij kunnen ons afvragen, of — zonder nu al te excentriek te gaan doen — ons werk er niet frisser en persoonlijker door kan worden, als wij eens breken met de sleur en een andere formaatverhouding aandurven.

Werkavond

J. M. P. Frijns, Amsterdam
1e Prijs Juniores FOTOwedstrijd

In deze reproductie moet helaas zeer veel detail verloren gaan in de schaduwen, maar toch plaatsen wij deze foto, omdat hij een bijzonder mooie spanning vertoont tussen licht en schaduw. De opmerking is al vaker door ons gemaakt, dat de lichten pas lichten kunnen zijn, als zij omgeven zijn door schaduwen. Het omgekeerde geldt natuurlijk evenzeer. Dit wordt vaak niet voldoende begrepen.

DE KWALITEIT

van het fotografische objectief

Alleen degene, die als wij, redactie, bij tijd en wijle — en vaker dan dat — geënterd wordt met de zorgelijke vraag naar de kwaliteit van een objectief, krijgt een indruk van de duisternis, waarin men rondtast tussen de ruim 2000 objectieven voor fotografisch gebruik, welke dan nog tot de bekendste behoren. Wij evenzeer — die toch nu en dan een objectief op zijn prestaties onderzoeken en daarnaast een behoorlijk inzicht hebben verkregen door geuite tevredenheid, ongenoegen, ervaring en wat ook van derden — staan telkens weer voor de moeilijkheid, een zo ondubbelzinnig en eerlijk mogelijk antwoord te geven op zulk een vraag, waarbij men ons dan mogelijk bij het lezen van het antwoord in stilte verwijt dat wij ons zeer voorzichtig op de vlakte houden, omdat er ergens, en in andere woorden, meestal te lezen valt dat het vriezen kan, of dooien. Dat komt dan enkel en alleen, omdat de fabricatie van fotografische objectieven na Wereldoorlog II zich nog steeds niet geconsolideerd heeft, waarbij soms zowel een prima als een matig objectief onder dezelfde merknaam dezelfde fabriek verlaten kan hebben, doordat de Duitse industrie zich uiteengescheurd zag en zich hardwerkend tracht te herstellen, waarbij tevens de achterstand wordt ingehaald, in datzelfde land nieuwe industrieën kans zagen zich te vestigen (waarom zij nog niet slechter behoeven te zijn), andere landen eveneens hun kansen zagen en namen, kortom een zeer onoverzichtelijk geheel is ontstaan. Vroeger kon men van een bepaald fabrikaat zeggen: dat is het neusje van de zalm, en van een ander: die is een tikje minder, maar nog zeer goed, enz. Nu kan dit niet meer, of hopelijk: nog niet. In Duitsland alleen al — steeds een belangrijk land geweest zijnde voor optiek — is er zeker sprake van een Umwertung aller Werte. De wens — en ook eis — naar snel hervatten der productie heeft daar objectieven de wereld in doen gaan, die een faam soms beschadigen, hoewel dan sedertdien de beschadigde reputatie weer naarstig wordt hersteld door angstvalliger „zelfcritiek". Landen welke nooit sterk het vertrouwen hadden kunnen winnen door een zekere zuidelijke zorgeloosheid of een totaal ontbreken van een redelijke ook op de fotografie gerichte optische industrie, verrasten ons met een optiek van lager prijs, waarvan we hoofdschuddend moesten erkennen, dat die waarachtig verdraaid goed is. Engelse soliditeit bleek even behoudend als het land zelve en de Verenigde Staten zijn in enkele producten nóg toonaangevend. Generaliseren kan men niet meer. Terugvallen op vooroorlogse producten even min, want er is sedertdien te veel veranderd en ook verbeterd, onze eisen voor scheidend vermogen („scherpte") liggen anders en hoger. Zo zijn er teleurstellingen ontstaan van soms heel pijnlijke aard en wij hebben wel brieven ontvangen die ons het gevoel gaven, te kort geschoten te zijn in onze voorlichtende taak. Het betrof bv. een objectief met een wereldberoemde naam op een even befaamde camera, waarop de koper blindelings vertrouwde en dat niettemin ver onder de maat bleef. Men kan altijd geluk hebben, of minder, daar geen twee objectieven eender zijn, doch steeds moet toch een minimale prestatie aanwezig zijn, die voor het doel ruim voldoende zijn moet. Doet het objectief meer dan dat, dan is dat meegenomen. Een dergelijk onder de maat blijven is voorgekomen, doch een onderzoekje wees sterk in de richting van een incidenteel voorkomen, in de orde van grootte van ½ à 1 pct.

Doch welk recht van spreken heeft men hier? Welke maatstaf mag men als minimum eis aanleggen? Garandeert de fabriek iets in die richting? Neen, dat doet deze niet. Slechts de naam op het objectief geeft de schijn iets te garanderen, geeft een suggestie omtrent kwaliteitsnormen, omdat de ervaring ons in het verleden bepaalde topprestaties heeft doen leren kennen, juist aan die naam verbonden.

Vooral de Duitse industrie heeft ons in de afgelopen jaren blootgesteld aan een waar trommelvuur van overtuigende reclamesuggesties. Deze industrie had een markt te heroveren op waarlijk prima en soms topprestaties leverende concurrenten, en uitdrukkelijk moet worden geconstateerd, dat niet alle leuzen holle frasen waren. Er waren objectieven bij met opvallend mooie (en in technisch bereikbare zin zeer interessante) prestaties. Hoe gevaarlijk zelfs een dergelijke „suggestie" is — men is immers blij weer vaste grond te voelen — kan blijken uit de volgende gebeurtenis. Een fotograaf die zijn weetje heus wel weet, niet over een nacht ijs gaat en toevallig ook een deskundig raadsman steeds kan raadplegen, en die bovendien het uiterste van zijn objectieven (ook in „kleurcorrectie") wil kunnen (en ook moet) vergen, kocht een gehele serie andere objectieven van diezelfde fabriek, en gebruikt die nu toch maar liever niet. Zij zijn wel goed, maar niet wat hij er van wenst te kunnen verlangen. En hier geldt wederom: welke exacte waarborgen geeft de fabrikant? Gene, dan dat hij in algemene termen spreekt, en het objectief een naam geeft die bepaalde speciale eigenschappen aankondigt, die ook wel aanwezig zijn, doch niet: in exact welke getallen die minstens aanwezig zullen zijn.

Daarom verheugde het ons zo bijzonder, in *Photo-Technik und -Wirtschaft, Organ des Verbandes der Deutschen Photographischen Industrie E.V.* van December 1952 hierover een uitspraak aan te treffen van de Fachnormenausschuss Phototechnik im Deutschen Normenausschuss (Normalisatiecommissie), welke wij hieronder vertaald laten volgen:

Fotografische objectieven voor opneming en weergeving worden in het algemeen slechts voorzien van een opgave van de relatieve opening, de brandpuntsafstand en de — meestal beschermde — fabricksnaam. De relatieve opening is daarbij een maatstaf voor de helderheid van het beeld in het beeldmidden en uit de brandpuntsafstand kan tot de verkleiningsmaatstaf en — in verband met het beeldformaat — ook tot de beeldhoek worden geconcludeerd. Met de fabricksnaam, het merk, geeft de fabrikant een bepaalde waarborg voor de beeldkwaliteit.

Het zou wenselijk kunnen blijken, daarenboven nog andere eigenschappen van het objectief aan te geven, als bv. het scheidend vermogen, de contrastweergave, de helderheidsverdeling over het beeldvlak en de lichtdoorlaatbaarheid. Dit zijn eigenschappen, die afhankelijk zijn van een aantal factoren die onderling weer elkaar beinvloeden.

Zowel de binnen- als buitenlandse vakwereld houdt zich reeds jaren bezig met de vaststelling en meting van deze eigenschappen. In het bijzonder houdt het buitenland zich ernstig bezig met het vaststellen van het scheidend vermogen. De voortdurende discussies over deze punten tonen evenwel duidelijk aan, dat de tot nu toe gedane voorstellen nog niet geheel bevredigend zijn voor een internationale normalisatie van de meetmethodes. Ook in Duitsland is dit probleem herhaaldelijk ter sprake gekomen, waarbij men tot de conclusie is gekomen, dat het onuitvoerbaar is, en in bepaalde omstandigheden zelfs misleidend, een dezer eigenschappen met een getal of anderszins gekarakteriseerd bekend te maken, zonder de andere te vermelden.

Met het oog hierop acht de Werkcommissie Objectieven van de Duitse Normalisatiecommissie het uitwerken van een bindende exacte methode waarmee de kwaliteit van een objectief kan worden bepaald, voor de deskundigen uit het bedrijfsleven en de wetenschappelijke centra een opgave die dringend om oplossing vraagt. De belangrijkheid zowel als de omvang van dit probleem kunnen het noodzakelijk en van voordeel doen zijn, hierin ook overheidsinstanties te betrekken. Zowel de Deutsche Akademie der Wissenschaften in Berlijn als de Physikalisch-Technische Bundesanstalt in Braunschweig nemen actief deel aan de oplossing van dit vraagstuk.

Deze brede basis geeft een waarborg, dat de betekenis van de gestelde opgave niet wordt onderschat. Zolang evenwel een algemeen aanvaarde oplossing niet bestaat, adviseert de Duitse Normalisatiecommissie, zulks in analogie met de tot nu toe gevolgde gebruiken, en ter vermijding van door willekeurige onderzoekingsmethoden ontstane onbetrouwbare want onvergelijkbare gegevens, het aangeven van getalsaanduidingen over de kwaliteiten van fotografische objectieven achterwege te laten, en dus ook geen waarden voor het scheidend vermogen aan te geven. Dit advies is te meer verdedigbaar, omdat ook voor de bepaling van het scheidend vermogen van lichtgevoelig materiaal nog geen internationaal aanvaarde methode bestaat. (Einde van het citaat.)

Dit serieus overdezende, komt men tot de verheugende conclusie, dat men zelf dus inziet dat het zo niet langer gaat, dat er iets gebeuren moet waardoor paal en perk gesteld wordt aan al te voortvarende propaganda, doch tevens ontstaat het gevoel, dat men zich hiertoe gedwongen voelt door de publicaties in het buitenland (met Engeland voorop), die doodleuk het gevonden scheidend vermogen publiceren en aan de lezer de conclusie laten.
Een feit is het, dat de fabrieken zich wel tien keer zouden bedenken, voordat objectieven de deur uit gaan die niet beantwoorden aan de in de vatting gegraveerde minimumprestatie, zodat elk objectief onderzocht moet worden, en voorts dat de felle concurrentie er voor zorgt, dat de minimale prestatie zo hoog mogelijk komt te liggen. Men legt zichzelf hiermede een keurslijf om, dat ernstig knellen kan en opzweept tot voortdurende kwaliteitsproductie.
En zulks overdenkend, komt men dan vervolgens tot de slotsom, dat velen met een zucht van verlichting hebben ontdekt, dat de verzamelbladen met de meetmethodes voor de onderscheidelijke onderwerpen nog niet gereed zijn, en naar het zich laat aanzien de eerste jaren nog niet gereed zullen komen. Wil men achterdochtig zijn, dan kan men in gedachten die minder fraaie, doch tekenende visie horen klinken van: Toen dronken zij een glas, en ze deden iets, en lieten de zaak zoals die was, en bovendien letten op het advies, dat allen elke publicatie over scheidend vermogen achterwege zullen laten, waardoor een meetrekken van anderen, door een die het aandurft, wordt afgekapt. Het wil ons echter voorkomen, dat deze Commissie de ernst van de situatie wel degelijk inziet, en begrijpt dat Duitsland zijn markt verder zal zien afbrokkelen als de vele verbruikers in het buitenland op eigen gelegenheid de objectieven blijven testen. Vooral de Verenigde Staten zijn hier sterk in. Bijna elke amateur heeft een proefkaart, en trekt daaruit — door de band gemeten — de wonderlijkste conclusies. En een Nederlands amateur, die zijn (overigens goed medewerkende) fotohandelaar min of meer dol maakte door zeven maal achteren een andere (kostbare) camera op zicht te laten komen, om hem dan weer als „onvoldoende" terug te sturen, en er uiteindelijk géén kocht, blijft via de importeur bij de fabrikant ook geen onbekend geval. En hij was op dit punt niet de enige.

Dit zelf onderzoeken van objectieven blijft dus voorshands nog de enige oplossing, maar het is een practisch onbruikbare, althans voor de wetenschappelijk ongeschoolde. Er zijn te veel factoren, die bekend en herkend moeten zijn, en op hun vermoedelijke waarde en invloed dienen te worden teruggebracht. Aannemend dat men trillingvrij en zuiver loodrecht op de proefkaart weet op te nemen, dat men camera-constructie„fouten" als niet vlak liggend lichtgevoelig materiaal en dergelijke weet te ontgaan, dan is er nog de invloed van de belichtingstijd, de ontwikkelaar en vooral het scheidend vermogen van het materiaal, die in het geding komen. Vermijdt men ook dit, door de gunstigste emulsie te kiezen, raak te belichten en fijnkorrelig en vooral oppervlakkig te belichten, dan blijft er nog de contrastinvloed. Het scheidend vermogen kan verschillend uitvallen voor eenzelfde meetfiguur met hoge (zwart-wit) en lage (grijs-wit of grijs-zwart) contrasten. De meting van het scheidend vermogen op een gevoelige laag is voor een amateur en vakman de enig mogelijke (want een optische bank is voor hem onbereikbaar) en ook de dichtst bij zijn practijk staande. Hij is tevens een „onleesbare", tenzij men hem gebruikt als een vingerwijzing, een aanduiding, die juist goed genoeg is om als vergelijkingsmeting te worden gebruikt tussen twee objectieven en overigens alle factoren precies gelijk. En dan nog pas, indien telkens tien opnamen zijn gemaakt, waaruit de beste gekozen wordt.
Indien deze normaalbladen ooit verschijnen, willen wij hopen dat zij grondig met de practijk rekening hebben gehouden, en ons niet helpen aan fantastisch mooie cijfers, die steeds uitgaan boven wat zelfs een luie emulsie verwerken kan (want dan zijn zij alle goed), en zij behoorden tevens nog iets anders te verwezenlijken, nl. de focustolerantie (scherptediepte), die een vaag bol- of holliggen van het alom gebruikte filmvlak opvangt. En het zou evenmin onaardig zijn, indien een camera met vast objectief op enigerlei wijze voorzien bleek van aangegeven waarden, zoals die feitelijk zijn, en niet zoals het objectief alleen die heeft op de optische bank, want wat helpt dat, als het ding er niet goed op zit, of de gevoelige laag er niet goed achter ligt.

Wij zijn ons bewust, dat een opstel als dit vele importeurs de neiging bezorgt een vermanende brief te gaan dicteren, waarin staat dat *zijn* camera of *zijn* optiek zo niet is. Wij hebben niet gedoeld op één camera in het bijzonder. Er zijn fabrikaten waar zoiets practisch nooit voorkomt, omdat men terecht beseft, dat de naam een garantie moet zijn. Daar wordt alles en letterlijk alles gecontroleerd met hoge minimum-eisen. De koper betaalt dat werk tenslotte, maar dat heeft hij er voor over. Deed men dat, vanaf een bepaalde prijsklasse, maar overal.

*

Wij hebben nu ervaren, dat er heel vervelende dingen voorkomen. Een vakman besluit — op grond van de uitspraak van een collega — tot de aankoop van een bepaald objectief, een kostbaar ding. Als hij het gaat gebruiken, blijkt na enkele weken dat er iets niet klopt; doch hij weet niet precies wat. Deze man zou er gaarne iets voor over hebben, dit kostbare stuk te kunnen kopen op voorwaarde dat het eerst — deskundig en volkomen neutraal — wordt onderzocht. Een amateur overweegt de aankoop van een kostbaar apparaat of een extra objectief. Indien hij afgaat op onze redactionele uitspraak, is hij nog niet zeker van zijn zaak, want het objectief dat hij koopt is niet hetzelfde als dat door de redactie bekeken werd. (Om die reden geven wij tegenwoordig bv. nooit exacte cijfers omtrent gevonden scheidend vermogen). In elk individueel geval kunnen de zaken weer anders blijken te liggen. Daarom hebben wij besloten tot het volgende — en hoewel wij ons bewust zijn dat er moeilijkheden uit kunnen voortkomen, zien wij ook terdege dat hiermee moeilijkheden kunnen worden voorkomen, en daarom prijzen wij ons gelukkig met dit besluit.

SERVICE VAN FOTO

In den vervolge kan iedere abonné van FOTO aan de Redactie een objectief ter keuring aanbieden, het risico van verlies of beschadiging blijft daarbij voortdurend, dus ook tijdens transport, voor de toezender. Ter gedeeltelijke dekking van de kosten van onderzoek betaalt hij vooruit *f* 25.— per objectief (op postrekening 502259 ten name van Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, en vermelden: onderzoek objectief door redactie FOTO). Wij behouden ons het recht voor, deze prijs, indien noodzakelijk, te wijzigen, doch alleen na publicatie daarvan in FOTO.

Het onderzoek omvat:

1. Scheidend vermogen voor één contrast met wit licht.
2. Focus-verloop bij diafragmeten (f voor 3 openingen).
3. Contrastverlies (gradatie-contact ten opzichte van camera-opname op zelfde materiaal bij zelfde belichtingstijd en ontwikkeling).
4. Vergelijking scherpte en beeldafmeting van opnamen met 3 filters (kleurcorrectie).

Hiermede is het objectief dan redelijk gekarakteriseerd voor practische doeleinden.
Teneinde tevoren elke schijn van beïnvloeding door belanghebbende partijen buiten te sluiten, hebben wij Dr O. A. Guinau bereid gevonden de supervisie van dit onderzoek op zich te nemen. Dr Guinau (voor wie hem niet mocht kennen) is physicus en op dit terrein bij uitstek deskundig. Zijn uitspraak is voor ons, redactie, bindend. Wij willen hem op deze plaats nog dank zeggen voor de directe bereidwilligheid, zijn grote ervaring en inzicht op deze wijze ook beschikbaar te stellen voor een brede kring.

*

Dit lijkt ons, zolang het overzicht over wat geboden wordt nog zo onzuiver blijft, de beste oplossing. Wij zijn ons bewust, dat het een teleurstelling kan zijn, vernomen te hebben dat dit onderzoek niet kosteloos zijn kan. Daarvoor is het evenwel te tijdrovend, en het kan alleen uitgevoerd worden door deskundigen, wier tijd kostbaar is, wil het ook gezag hebben.
Wij zijn echter vooral over dit bezwaar heengestapt, omdat ons bij herhaling is gevraagd, een service als deze in het leven te roepen, „al zou het ook tegen een behoorlijke vergoeding zijn, mits ik maar een papier in mijn handen krijg, waarmee ik „alsjeblieft" zeggen kan als dat nodig is, omdat het gezag heeft". En dit is in elk geval hiermee verwezenlijkt.
Mocht in de practijk blijken, dat er nog tussenvormen moeten komen, dan zijn die altijd nog te verwezenlijken.

De eerste foto van de Faustus Donderdagmorgen om half acht gemaakt onder zeer slechte omstandigheden. Zware storm en slecht zicht.

De Faustus

deed alles bij nacht

U hoort het dit jaargetijde zo dikwijls door de radio: Loodsdienst is gestaakt. Zo was het ook die nacht van de 5e op de 6e November. Een sterke Noordwesten wind dwong de loodsboot van Hoek van Holland binnen te blijven. Even nadat het loodswezen tot deze stap had moeten overgaan kwam het Panamese Empire schip „Faustus" voor de monding van de Nieuwe Waterweg, de luiken van de ruimen waren reeds verwijderd, terwijl de storm veel water bij de lading sloeg. De Grieksc kapitein G. Palaiokrasas zag zich gedwongen met dit noodweer zonder loods de Hoek binnen te lopen, maar door een verkeerde manoeuvre kwam het schip ten N. van de Noorderpier terecht en kon daar noch vóór-, noch achteruit. De gezagvoerder seinde direct om hulp en die dag voer de reddingsboot President Jan Lels voor de eerste keer in November uit. Even later rinkelde een telefoon in de kamer van de fotograaf van een Rotterdams dagblad zo hevig, dat de man wel uit bed moest en als de bel 's nachts gaat, dan is het meestal zo, dat hij uit bed blijft, ook nu. Het bericht „schip op de kust" maakte hem goed wakker en een kwartier later snorde een auto van Rotterdam richting Hoek van Holland.

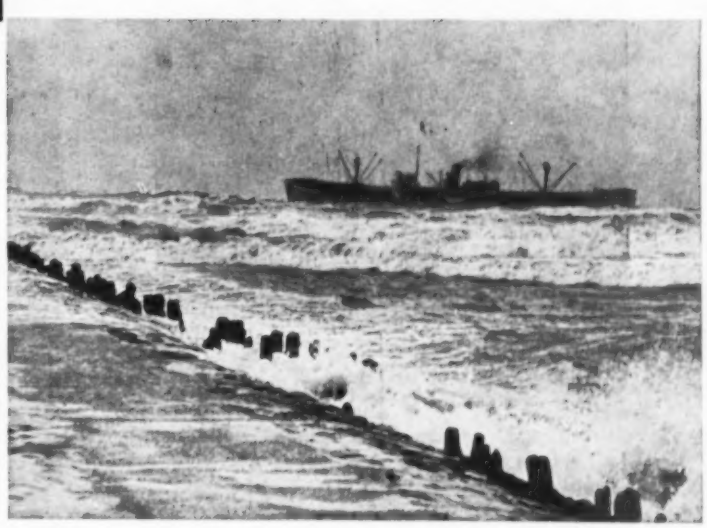

Bij laag water was er iets dichter bij het schip te komen.

Waarom nu al midden in de nacht naar dat Rotterdamse kustplaatsje, als het zo donker is, is er toch niets te zien? Inderdaad, maar de reddingsboot die was uitgevaren had misschien wel schipbreukelingen aan boord. Bij aankomst van onze fotograaf bleek dat de President Jan Lels tevergeefs was uitgevaren. De kapitein van de Faustus had geen hulp meer nodig, zou het zelf wel klaren. De schipper van de reddingsboot

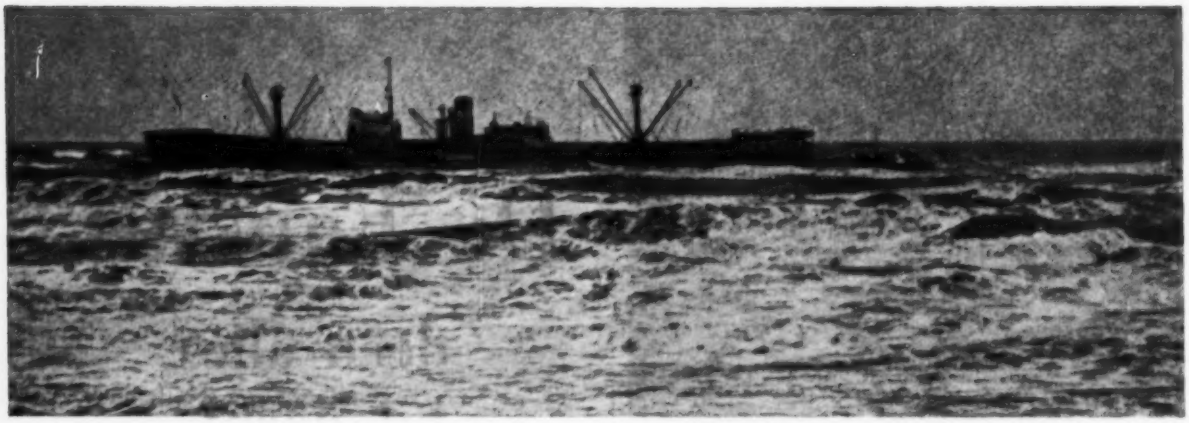

De reddingsboot President Jan Lels nadert de Faustus en zal even later de gehele bemanning van boord halen.

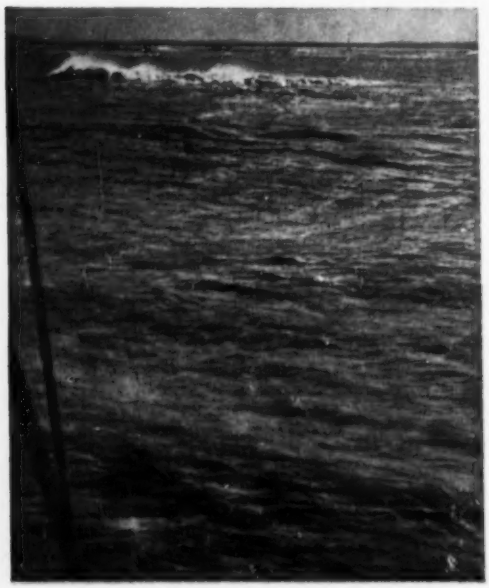

Een vreemde golfslag liet de plaats zien waar het Panamese schip op de bodem moest liggen. Deze foto heeft er enigszins toe bij gedragen de deskundigen de juiste ligging te doen bepalen.

had echter een andere mening, het zou hem meevallen als die boot daar ooit nog eens weg kwam. Later bleek toch dat deze redder ongelijk had, want de Faustus is weggekomen. Maar hoe?
De fotograaf kan een mooie kiek maken straks, want de boot ligt een honderd meter van het strand, sprak de schipper nog en toen verdween hij om rapport uit te brengen.
Uren moest er nog gewacht worden, maar langzaam won de dag het toch van de nacht en kon er naar het gestrande schip gezocht worden. De N.W. storm maakte de wandeling naar het strand niet tot het prettigste karweitje van het jaar, de wind joeg het zand van de duinen fel op, de fotograaf at gewoonweg zand; neus, ogen en oren zaten vol zand, de glazen van zijn bril veranderden in enkele tellen in matglas, maar hij moest verder, de Faustus vinden, een plaatje maken en terug naar de krant. Het „vlak op het strand" van de schipper van de reddingsboot bleek wel een beetje krap, toen hij het zei zag de fotograaf in zijn verbeelding al een mooi gevuld beeld in zijn matglas van het gestrande schip, de afstand bleek nu een 300 à 400 meter te zijn, het matglas was wel gevuld, maar met strand, water en lucht en als je heel goed keek zag je ook de Panamees. De camera was niet te hanteren, felle rukwinden maakte stilhouden haast onmogelijk, terwijl het objectief tegen het opstuivende zand

Duizenden mensen gingen 's Zaterdags naar Hoek van Holland om te kijken waar het schip lag, de Faustus was echter onder de waterspiegel verdwenen. Alleen op de Seinpost kon men het teken zien „Waterweg voor alle scheepvaart geblokkeerd".

heel hard bescherming nodig had. Met het weinige licht is de opname met volle opening 3,5 en 1/250 sec gemaakt. Langer belichten was beslist niet te doen. Hierna begon de terugreis, maar de fotograaf wist niet dat hij in de komende week de rit Rotterdam—Hoek van Holland v.v. nog wel een keer of twintig zou rijden. De chef-redacteur vond het, nadat hij de foto had gezien en de positie van het schip ten opzichte van de noorderpier had bekeken, noodzakelijk dat de fotograaf zo spoedig mogelijk terug ging.
In de beschutting van een oude Duitse bunker betrok hij toen zijn Faustus-wacht en om de tien minuten keek hij eens voorzichtig boven het stuk beton uit naar het schip. De Panamees maakte al enige slagzij, de golven beukten de wand, terwijl het schuim er hoog overheen spatte. De positie veranderde echter niet, zodat de fotograaf maar weer in zijn beschutte hoekje dook. Uren wachtte hij daar; uren van spanning, uren van koude; verlangend naar een warme kop koffie.
Om een uur of drie kwam het laag water en daarmee een stukje van de pier vrij, het schip was nu iets meer te benaderen en de fotograaf stapte met grote gummilaarzen de grote golfbreker op om zo dicht mogelijk bij de Faustus te komen. Hij kwam echter niet ver, zijn laarzen moesten beslist ergens een lek hebben, want zijn voeten werden drijfnat en de druk van het water tegen zijn laarzen werd zo groot, dat hij het raadzaam achtte terug te gaan, het water spatte tegen de beschoeiing ook nog vrij hoog op, zodat het een hele kunst was de Rolleiflex tegen het zeewater te beschermen; toch werd er nog een opname gemaakt. Niet veel later vroeg de kapitein van de Faustus met lichtseinen of de reddingsboot toch maar wilde komen, daar de toestand onhoudbaar werd. Veel medewerking gaf die kapitein hem ook al niet, want het was niet mogelijk van deze redding foto's te maken; ten eerste was het al te donker, terwijl de afstand hier ook een woordje mee sprak. Bij de terugkeer van de reddingsboot met de vlag in top in de Berghaven van Hoek van Holland waren er plaatjes genoeg te maken. Schipbreukelingen dragen meestal de vreemdsoortigste kleding, terwijl de zeelieden getooid zijn met ruige zwarte baarden. Schipper Van Seeters van de President Jan Lels had ze er allemaal afgehaald en kon voldaan op deze 6e November terugzien, terwijl hij op de grote lijst van geredden in 1952 er weer 26 kon toevoegen. Op de weg naar Rotterdam reed een fotograaf, die voor de laatste keer die dag naar zijn donkerekamer terugkeerde.

Kleine schepen mochten 's Zondags weer binnen komen. Hier vaart een Vlaardingse logger de Waterweg op.

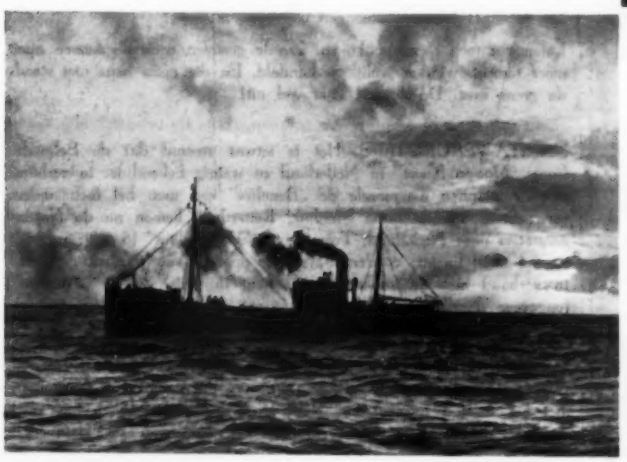

Buitengaats lagen vele schepen te wachten. De kustvaarder Surte probeerde, ondanks het verbod, de Nieuwe Waterweg binnen te lopen. Hier wordt het scheepje door de sleepboot Blankenburgh gepraaid en naar zee terug gestuurd.

Bij laag water lagen er marinevaartuigen boven het wrak, waar vanaf duikers de situatie gingen onderzoeken.

Vrijdags schoof de Faustus tegen de pier en 's avonds voltrok zich het drama waar niemand aan gedacht had dat het kon gebeuren. Het schip stootte door de pier heen, dreef de Waterweg op en zonk hier in de monding van de toegangsweg naar Rotterdam.
Voor de fotografen is het jammer dat dit alweer 's nachts is gebeurd, want was de Faustus bij daglicht gezonken, dan waren dit foto's geworden voor heel de wereld. Stelt U zich eens voor, het zinkende schip in de monding van de Waterweg. De foto's hadden ook waarde gehad om te laten zien wáár de Faustus gezonken was, terwijl er nu dagen voorbij zijn gegaan voordat men precies wist waar en hoe het schip precies onder water was verdwenen.
Zaterdags is onze fotograaf met de sleepboot Blankenburg het zeegat uit geweest en daar is heen en weer gekruisd om precies de plaats te bepalen waar de Panamees lag. De plek werd aangegeven door een bijzondere golfslag en daaraan kon men enigszins de positie van het schip vaststellen.
In de dagen hierna zijn wel de meeste foto's in Hoek van Holland gemaakt, bv. de Marineduikers bij het wrak, reparatie aan de pier, aankomst Engelse bergingsvaartuigen, zandzuiger Ahoy, enz.
Dit is nu allemaal weer voorbij, de pier is gerepareerd, het graf voor de Faustus gegraven en even voor het einde van 1952 moest onze fotograaf naar het 15000ste schip in de Rotterdamse haven (voor het eerst na de oorlog), een minder sensationele foto dan de gestrande Faustus, maar toch prettiger voor onze eerste havenstad van Nederland.

J. C. AKKERSDIJK

•

KORTE BERICHTEN

ANIMEX-NIEUWS, maandblad ter bevordering der goede betrekkingen, is de naam van de uitgave, die de zeer vele schriftelijke mededelingen van Animex is komen vervangen. Daaraan ontlenen wij o.m., dat deze firma thans de alleenvertegenwoordiging van *Osram* heeft verworven. Dit omvat o.a. Vacu-flitslampen, overspannings- en atelierlampen, donkerekamer- en schijnwerperlampen, kortom, het gehele lampenprogramma, waarmee de fotograaf te doen heeft. Ook de Osram ontladingsbuizen voor electronische flits (capaciteit tot 300 Joule).
Voor *Vartgam* heeft Dupont nu (eindelijk) belangrijk betere filters gemaakt van plastic, die dus rek- en krimpvrij zijn, ergo beter vlak blijven. De gelatinefilters blijven leverbaar.

HASSELBLAD CAMERA IN NEDERLAND
Vaak is ons gevraagd waarom de prachtige Zweedse Hasselblad camera (met allerlei mogelijkheden en vergrendelingen, uitwisselbare cassettes, eenlenzige reflex) hier niet te koop was. Welnu, Kodak N.V. in Den Haag zal deze gaan importeren.

DE FIRMA VAN DER GRAAF in Rotterdam, met dat grappige vignet *Foto-Graaf*, zond een keurig boekje met artikelen en prijzen de wereld in, dat zeker tegen Sinterklaas en Kerstmis ernstig geraadpleegd zal zijn. Moesten meer fotohandelaren doen. Dit is een gaaf drukwerkje, maar het kan ook goedkoper. Zo tegen Sinterklaastijd gaat het om wat er op staat, en niet wáár het op staat. Wij schrijven onze ulevelrijmsels dan ook niet met ossebloed op perkament.

Van de firma Gevaert ontvingen wij ter completering van de voortreffelijke documentatie (met gradatiekrommen, kleurgevoeligheidsgrafieken, enz.) over haar producten de Gevaert-„normaalbladen" betreffende Bromolith-bladen en de Studio-films Superchrom 30, Gevachrome 32, Panchromosa en Gevapan 30.

WIJ ONTVINGEN EEN BRIEF

Mijne Heren,
Zoëven ontvingen wij bericht van de firma Schmeck, Grotestraat 7 te Maastricht, dat bij deze firma door middel van stuk gooien van de winkelruit uit de etalage zijn ontvreemd Leica IIIc No 493711, met Summitar No 682590.
Wij verzoeken U beleefd een en ander in Uw redactie-kolommen te willen vermelden, teneinde de opsporing van de camera te vergemakkelijken.
U bij voorbaat dankend voor de te nemen moeite, tekenen wij inmiddels,
Hoogachtend,
N.V. Fototechnische Groothandel ODIN

en brieven als deze ontvangen wij helaas vaker.

Toen ontvingen wij een tweede brief:

Mijne Heren,
We verzochten U met ons briefje van 23 dezer een berichtje in FOTO te willen opnemen in verband met de diefstal van een Leica-camera, gepleegd bij de firma Schmeck te Maastricht.
Het doet ons genoegen U thans te kunnen berichten, dat deze Leica weer in het bezit van de rechtmatige eigenaar is gekomen.
Dit knap staaltje van opsporingswerk is voor een zéér groot deel te danken aan de medewerking van een bediende van de firma Ording te Amsterdam. Deze kreeg argwaan toen de persoon in kwestie in de zaak kwam en met de hulp van een agent is het gelukt de dief op het Centraal Station in te rekenen!
We vinden deze activiteit zeker wel zó belangrijk, dat we graag zouden zien, dat hiervan melding werd gemaakt in Uw blad.
Met dank hiervoor, tekenen wij,
Hoogachtend,
N.V. Fototechnische Groothandel ODIN

En dat soort brieven ontvangen wij bijna nimmer.

Laten wij toch secuur uitkijken. Zovele gestolen camera's komen nooit meer terecht, worden vrolijk verhandeld. En die gaan heus niet steeds de grens over. De douane kijkt wel uit!

•

NARITA-VERGROTERS. Het is ietwat vreemd dat de Belgische firma „*Maison Naert*" in Nederland zo weinig bekend is; in verband met de plannen aangaande de „Benelux" zou men het toch anders verwachten. Via de firma Meijlink, Rotterdam, komen nu de *Narita-vergroters* naar Nederland. Twee typen: de „Collina" (6 x 9; vergroot tot 6.5 maal lineair; condensor-systeem; degelijk van constructie, vooral in verband met de vierkante zuil; laag in prijs) en de „Autonar" (ongeveer dezelfde uitvoering, maar met automatische scherpstelling).

„Kleinbeeldwerkers" kennen de Adox KB 17 als een zeer plezierig en bovenal zeer fijnkorrelig materiaal. Nu komt men met *rolfilms*, voorzien van dezelfde fijnkorrelige emulsie. Wetende dat vooral óók de mensen met het 6 x 6 formaat (de Rollei-houders en dergelijke) vaak met dezelfde moeilijkheden zitten als de eigenaars van de kleinbeeldcamera's: de korrel en de onscherpte bij deel-vergrotingen.
De rolfilms met deze bijzondere emulsie zijn gekenmerkt met de aanduiding: *Adox R 17P*.
Uiteraard komen wij (t.z.t.) met een uitvoeriger bespreking omtrent dit materiaal.

ADOX 35-CAMERA'S. Dit is géén nieuwe camera-serie: de bekende Perlux-kleinformaatcamera's ondergaan evenwel een naamsverandering en zullen (successievelijk) in „Adox 35" worden omgedoopt.

De firma Wed. Wm *Holst*, Amsterdam, zond ons *Mededelingen 1*, waarmee dit instituut dus is herleefd. Het geeft goede inlichtingen over diverse gevoerde artikelen.

WIE WEET waar thans *Dr Erich Salomon* verblijft? Hij maakte destijds opnamen voor het hoofdbestuur der P.T.T., en deze zoekt een spoedig contact met hem. Elke inlichting — hij vertrok kort voor 1940 naar Amerika — is welkom bij redactie FOTO, die voor doorzending zal zorgen.

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 x 18 of 18 x 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

Het jaar 1955 heeft zijn intrede gedaan, de feestdagen zijn achter de rug, ook de Kerstsalon behoort weer tot het verleden en vele rasechte amateurs zullen van die feestdagen (vrije dagen) gebruik hebben gemaakt om één of meer slachtoffers te maken. Geslachtofferd wordt hij of zij, die op zulke dagen model moet staan of zitten. In de grijze oudheid der fotografie was het gevaar niet zo groot, dat de rust op die feestdagen wreed verstoord werd door de nu eenmaal onontbeerlijke, zij het ook tijdelijke omverwerping van het huiselijk interieur, daar in die tijd bij de meeste amateurs de camera's hun winterslaap deden. Thans speelt het natuurlijke licht niet langer een rol van betekenis, want wij maken zelf licht en van een camera-winterslaap is thans geen sprake meer. Gelukkig degene, die nog in het bezit is van jonge kinderen, materiaal zo bij uitstek geschikt om als onderwerp te dienen, waarbij men dan tevens het moederhart vertedert en langs deze omweg haar medewerking verkrijgt, waardoor de huiselijke vrede op die feestdagen niet in het gedrang komt. Immers in deze tijden van woningnood en klein behuisd zijn, zullen er weinig amateurs gevonden worden, die zich de luxe kunnen permitteren in hun woning te fotograferen zonder het interieur even op zijn kop te zetten. Ik hoop van harte, dat het niet ergens tot moord en doodslag is gekomen.

Waren we tot nog voor kort de koning te rijk met één of twee overspanningslampen, de electronen-flits, zij het door haar kostbaarheid nog niet binnen ieders bereik, deinst voor de grootste donkerte niet meer terug en laat zelfs opnemingen van 1/1000 sec toe. Wat is onze tegenwoordige generatie toch bevoorrecht — wat hebben we het toch gemakkelijk....., maar wat is het toch moeilijk iets goeds te maken. Ik zelf ben een bevoorrecht mens. Het is misschien de beloning voor het feit, dat ik mijn fotografische jeugdliefde bijna een halve eeuw getrouw ben gebleven en dus als beloning het voorrecht geniet jaarlijks honderden foto's onder ogen te krijgen, zowel meesterwerk als beginnerswerk, waardoor ik mijn kijk er op voortdurend kan ontwikkelen. Maar bovendien en behalve dat ben ik in de gelegenheid mijn oor te luisteren te leggen en zowel van prominente werkers als van beginners en zelfs leken (d.w.z. niet-fotografen) hun oordeel en critiek te horen of te lezen en deze te toetsen aan mijn eigen opvattingen. En dan hoor ik juist van beginners zulke rake opmerkingen, dat ik er soms versteld van sta en hoe langer hoe meer tot de conclusie kom: „wat is fotograferen toch moeilijk" en dan wordt hoe langer hoe meer het gezegde bewaarheid, dat men nog niets weet. En tegen de tijd, dat het eerste licht van het fotografisch kunnen pas doorbreekt, gaat men dood. Een mensenleven is eigenlijk veel te kort. De beroemde portretfotograaf Karsh heeft eens gezegd, dat, evenals een schilderij of een gebouw, ook een foto voor zichzelf moet spreken en geen toelichting behoeft. Het kan in sommige gevallen waar zijn, voor alle gevallen gaat het zeker niet op. Het is niet steeds doenlijk in een beeld voor een ieder tot uiting te brengen welke motieven de fotograaf er toe gebracht hebben zijn onderwerp te kiezen en in deze of die vorm te uiten. Het kiezen van een juiste titel kan voor de beschouwer vaak als een opengeschoven gordijn werken. Ik wil dit met enkele voorbeelden verduidelijken. Op de laatste Kerstsalon was o.a. een broomverfdruk van de nestor der Nederlandse fotografen, de heer C. J. J. Schaepman te Zwolle, de fotograaf wiens foto's in sommige gevallen met evenveel genoegen aan de achterzijde bekeken kunnen worden, vanwege het volgeplakt zijn met miniatuurdiploma's uit alle delen van de wereld, waar de foto geëxposeerd is geweest. De voorstelling van bedoelde foto was in de winter ontstaan, een eenzame figuur die zich moeizaam voortbeweegt in een sneeuwlandschap. Een beeld van troosteloze eenzaamheid. Op de achtergrond enkele huisjes. Late namiddag, invallende duisternis, sneeuwjacht. En dan leest men de titel: „laatste post op de heide". Het lezen van de titel is het openschuiven van het gordijn. De fantasie van de beschouwer treedt in werking. In de eenzame figuur ziet de beschouwer de dorpspostbode, die zich moeizaam voortbeweegt om zijn zware taak te volbrengen, een taak waarvan de zwaarte door weinigen wordt begrepen en zelden op haar juiste waarde wordt geschat. De meeste dorpsbewoners zitten bij de warme haard; buiten kan het sneeuwen, het deert hen niet. Het is de titel die het beeld eerst zijn juiste waarde geeft. Of het inderdaad een postbode is geweest of niet, of de titel eerst na de totstandkoming is ontstaan of niet, laat ik buiten beschouwing, maar ik haal dit even aan om te illustreren hoe de fotografie aan duizenden kunstzinnige mensen een middel in handen heeft gegeven om zich te uiten.

Geallieerde begraafplaats Texel
J. C. A. te A.

Melkstilleven *J. S. te 's G.*

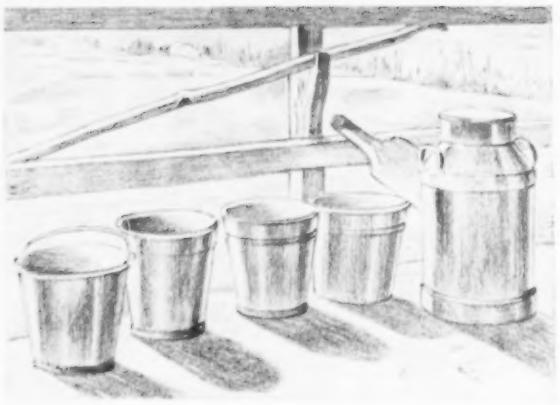

Een ander voorbeeld: een foto van Kees Scherer, voorstellende een jong hondje, een boxer, die met een meewarige, zielige hondenblik op een houten stoel is gezeten, een stoel waarvan de rugleuning uit houten spijlen bestaat, waarachter de hond zit. Geen artisticke compositie, geen mooi tegenlichtje, pure realiteit. Wie van honden houdt, wordt door de hondenblik getroffen en onwillekeurig komt de verzuchting op: waarom de stoel niet omgekeerd, zodat de spijlen niet vóór, maar achter de hond zouden afgebeeld zijn. Dan leest men de titel en meens wordt de bedoeling van de maker duidelijk. Deze luidt niet: „ik *verkoos* de vrijheid" (titel van een boek), maar: „ik *verkies* de vrijheid". Het gaat bij de fotograaf als bij de auteur. Soms is de roman kant en klaar en heeft de schrijver meer moeite met de keuze van een titel dan met de gehele inhoud van de roman. Een ieder van U kent de enorme waarde van een juiste titel. Ook bij deze foto verhoogt de titel de waarde er van.

Ten slotte een ander voorbeeld, waarbij de bedoeling van de fotograaf aan de beschouwer wordt overgelaten, dus zonder titel. Het is de afbeelding van een Ambonezenkamp. Een kampstraat met enkele Ambonese kinderfiguurtjes. Wanneer een beginneling op fotografisch terrein een dergelijke vergroting had gemaakt en critick er op had gevraagd, dan zou deze niet anders hebben kunnen luiden dan: „hopeloos onderbelicht, totaal gebrek aan toonwaarden, koud, keihard, zelfs voor een beginneling met geen goed woord te verzachten". Dat de maker geen beginneling is, maar daarentegen een fotograaf die zijn sporen verdiend heeft en die de vergrotingstechniek in zijn zak heeft, bewijzen de andere foto's van zijn serie. Dit is opzet geweest, voorbedachten rade, want hij heeft de troosteloosheid en verlatenheid van de ontheemden op deze wijze willen uiten. Hij heeft zijn techniek daaraan opgeofferd. Dit moet door de jury aangevoeld, begrepen en gewaardeerd zijn geworden, anders had deze foto nooit de barrière kunnen passeren. Toch komen wij hier op een gevaarlijke tweesprong. Men zegt wel eens, dat er niets nieuws onder de zon is en hier voltrekt zich hetzelfde proces, dat men in de beeldende kunst herhaaldelijk is tegengekomen. De Middeleeuwse schilder- en tekenkunst wemelt van perspectivische tekortkomingen. Leonardo da Vinci opent de kunstenaars de ogen voor de wetten der perspectief. Het wordt een rage voor de schilders hun perspectivische kennis in hun beelden tot uiting te brengen. Perspectief komt in het centrum der belangstelling. Het is al wat de klok slaat, maar tenslotte wordt men oververzadigd, men wordt er wee van en wie in de beeldende kunst van heden zich op een juiste perspectief wil laten voorstaan, wordt schouderophalend voorbij gelopen. Men heeft er genoeg van. Virtuositeit heeft in zekere zin niets met kunst uit te staan.

Ook in de fotografie draait men, dank zij de perfectionnering van het materiaal zijn hand niet meer om voor technische volmaaktheid. De meest sublieme toonschaal, waarvoor men vroeger een knieval deed, is gemeengoed geworden (men denkt het tenminste). Technische volmaaktheid is op de achtergrond geraakt en nu zien wij het verschijnsel, dat opzettelijk de techniek verkracht en gebruikt wordt als middel om een bepaald doel te bereiken, in dit geval door met opzettelijk gebrekkige technick de troosteloosheid uit te beelden. Ook vele beeldende kunstenaars gaan er prat op de in werkelijkheid verticale poten van een tafel schots en scheef onder het tafelblad af te beelden. Persoonlijk vraag ik mij af: is er dan geen ander middel om met behoud van de techniek toch die troosteloosheid uit te beelden? Wat hier is toegepast, is een gevaarlijk experiment. Het is goed: voor een keer.

Fotografen, past op Uw saeck!!

Met bovenstaande voorbeelden heb ik getracht te verdedigen en U duidelijk te maken, dat gegevens omtrent de bedoeling van de fotograaf om zijn werk op de juiste waarde te schatten, niet verwerpelijk zijn.

Wij kunnen van elkaar leren. U van mij en ik van U. Op deze wijze wordt een nieuwe generatie gekweekt en wordt de ontwikkeling van de fotografie bevorderd, de fotografie die evenals de beeldende, de literaire en de toonkunst tot taak

Tirolse boer *J. C. N. te R.*

hebben de geest van een bepaalde tijd vast te leggen, hetzij in beeld, geschrift of toon.

Wat door mij zovele malen naar voren is gebracht, dat de verlichting primair is, vindt U op sublieme wijze bewaarheid in *„Geaffiseerde begraafplaats op Texel"*. De elementen waaruit de compositie opgebouwd moest worden, zijn verre van artistiek. De gemiddelde fotograaf zou er hoogstens een documentair beeld van hebben kunnen maken. En toch is deze fotograaf er in geslaagd dit beeld ver boven een documentaire afbeelding te verheffen. Zijn enig geluk was het weer. Geen zon en toch een prachtige toonschakering. De witte tint en het rhythme der simpele houten kruisen vormen tezamen het hoofdmotief, de blikvanger. Bij een bezoek aan deze begraafplaats zullen sombere herinneringen aan de oppervlakte komen en de dreigende wolkenlucht is daarmede in volkomen harmonie. Stralende zon zou vreugde symboliseren en zou een te grote tegenstelling vormen met de ontroering die de aanblik van de begraafplaats opwekt. De horizontale richting van de kruisenmassa stimuleert het gevoel van rust en plechtigheid. Een diagonale richting zou in dit geval de compositie niet ten goede zijn gekomen. Dit beeld ontroert, brengt in onze herinnering naar voren datgene wat wij niet kunnen en niet mogen vergeten en kan bij nadere overdenking en beschouwing ook de waarheid bevestigen van het gezegde, dat achter de wolken toch steeds de zon schijnt.

Hier is het de fotograaf gelukt, zij het ook op een geheel andere wijze, doch met behoud van een perfecte techniek, op de beschouwer zijn eigen ontroering over te brengen. De opgave was des te zwaarder daar het gevaar van eentonigheid door de gelijke grootte der afbeelding van de kruizen zeer groot was.

Wanneer men bedenkt dat de opname gemaakt werd met een Franse boxcamera 6 x 9 met slechts één diafragma, op Kodak Super XX, een middelsoort geel filter, bij een belichting van 1/25 sec, dan blijkt hieruit weer eens overduidelijk, dat met een eenvoudige boxcamera toch ook nog wel fotografische juweeltjes gemaakt kunnen worden.

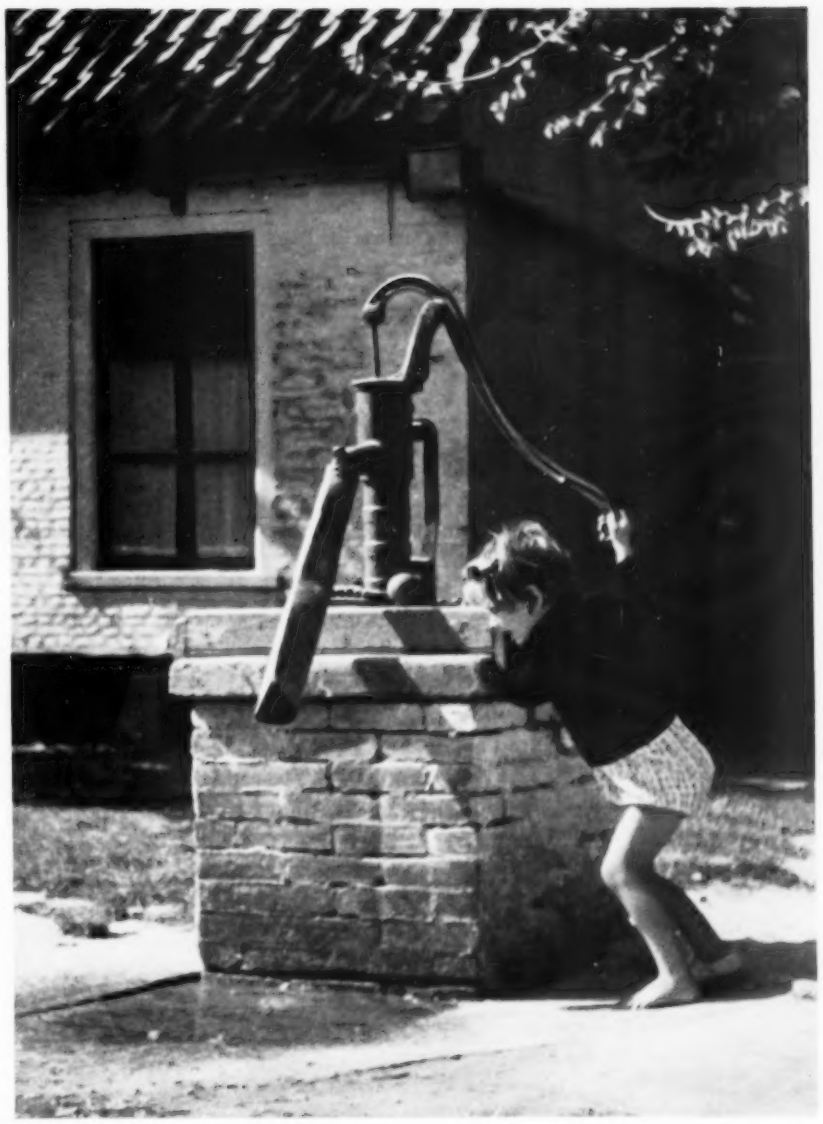

D. Hack, Renesse

„Zou het gaan?"
Foto van de Maand

Als tegenstelling met de voorafgaande foto noem ik *„Tirools boertje"* bij de horens (figuurlijk gesproken natuurlijk). Ik geloof dat geen enkele fotograaf zich dit buitenkansje zou laten ontglippen. Hier is er geen sprake van, dat men een sterk ontwikkeld opmerkingsvermogen moet bezitten om dit gegeven te ontdekken. Men zegt wel eens: „een blind paard kan het zien". Wie zo'n model naar een atelier zou slepen, zou een grote blunder begaan. Een dergelijk type vraagt een natuurlijke omgeving, zoals de ontdekking er van de fotograaf een zodanige schok geeft, dat hij in zijn enthousiasme zijn hoofd verliest en zich niet bezint. Want hoe knap technisch ook uitgevoerd, de fotograaf had moeten bedenken, dat dit gegeven bij een vlakke voorverlichting en een hoge zonnestand grote gevaren met zich brengt. Het zal waarschijnlijk wel een type geweest zijn, dat zich bewust is van zijn artistieke aantrekkelijkheid, want het zal niet de eerste keer van zijn leven zijn geweest dat hem gevraagd werd voor een fotograaf te poseren. En als dat waar is, wat ik meen te mogen aannemen, dan zou met een klein beetje goede wil wel een fraaiere verlichting, bv. driekwart schaduw, eenkwart licht, te vinden zijn geweest. Nu stoort het felle licht op de beide handen en de vlakke verlichting van de baard. De achtergrond is uitstekend, evenals de stoluitdrukking en de gestoken scherpte, jammer dat het advies „nog eens overdoen" niet eenvoudig is op te volgen. Het zou een te kostbare foto worden. Als mij zo'n buitenkansje te beurt gevallen was, dan zouden tien verschillende standen en verlichtingen geen weggegooid geld zijn geweest.

De technische gegevens luiden als volgt: Ciroflex 6 x 6 cm, objectief 1 : 5,5, Kodak plus X, diafr. f : 11, 1/25 sec, 14.50 uur, ontwikkeld in zelf samengestelde Borax ontw. (duur 20 minuten).

Hetzelfde wat de verlichting betreft, geldt voor het *„melkstilleven"* in

de buitenlucht. Technisch onberispelijk, compositioneel goed gezien, al zou ik de melkbus tot aan de voet van het beeld hebben willen laten zakken. Uitstekende achtergrond. Het enige bezwaar dat ik heb, is de te vlakke verlichting, d.w.z. zoals de compositie thans is, is zij wel goed, maar er is nog steeds de gradatie: goed — beter — best. Natuurlijk kon de maker geen uur of acht wachten tot de zon voldoende gedraaid was, zodat een tegenlichtopname mogelijk was geworden. Een vage indruk hoop ik U te kunnen geven in de bijgevoegde schets, waardoor de te donkere tint van het hek door de slagschaduwen van de emmers op de voorgrond minder sprekend is geworden.

Dat een tegenlichtopname niet altijd het alleen zaligmakend geloof is, wordt bewezen door *„Zou het gaan?"*

Wij zien hier een uitstekende compositie bij een zuivere zijverlichting. Prachtig van toonschakering met het zachte glijlicht langs de voorgevel met het venster, de zachte schaduw van de zijgevel en de diepe toonwaarde van de donkere deur rechts op de achtergrond. En daarvoor als hoofdmotief de, ik zou haast zeggen rusticke, dorpspomp met het kinderfiguurtje. De lijnwerking van dit hoofdmotief is prachtig. De van rechts beneden links naar boven gaande lijn van het kinderfiguurtje, via het linkerarmpje met een rustpunt in het fel verlichte rechterhandje, via de zwengel naar boven, om daarna weer links naar beneden gaande in de verlengde tuit te eindigen. Al is de opname niet gestoken scherp, in dit geval is dit niet hinderlijk. De intense spanning, om van inspanning niet eens te spreken, is duidelijk zichtbaar. Een opname gemaakt door een grootvader van zijn kleindochtertje, aan wie het pompen wegens nodeloze waterverspilling en wegens de te zware inspanning verboden was. Maar grootvaders laten het hart wel eens boven het verstand zegevieren en zwichten wel eens als zij hun kleinkind naar iets zien hunkeren. Groot was de vreugde toen bij wijze van uitzondering, het verbod voor een enkele maal werd ingetrokken. En zoals de grootvader schreef: „volkomen verrast, een voetje bloot en één schoen, de bal op de welput gegooid, probeert ze „water" te krijgen. Het was dus eigenlijk de bedoeling om naast het toevallige zo prachtige late licht de intense belangstelling voor de handeling vast te leggen".

En dàt zeg ik je ... H. F. te H.

Grootvader, U bent volkomen geslaagd, zowel met wat er op staat als wat er in zit! Ik ken U de onderscheiding „Foto van de Maand" toe. Het hoge licht op het handje dat de zwengel vasthoudt, zo prachtig tegen de zacht afgestemde zijgevel uitkomende, het hoogtepunt van de handeling uitdrukkende, vormt de kern van de gehele compositie. Ook hier een voorbeeld, dat een toelichting van de maker, zij het nu wel niet strikt noodzakelijk, in dit geval toch de waarde verhoogt.

Een prachtig candid-geval is: *„En dàt zeg ik je"* (titel van mij). En nu ben ik weer eens blij te kunnen snijden. Ik zou anders mijn chirurgische techniek haast vergeten.

Het vertellen van de een, waarbij het gesproken woord door het gebaar in de vorm van de uitgestoken wijsvinger geaccentueerd wordt en het aandachtig luisteren van de ander zijn prachtig. Uit artistiek oogpunt is de heer links op de voorgrond, mede door de onscherpte, te storend. Zo ook het witte dekzeil van de marktten, dat desnoods nog aanvaard kan worden, omdat de gevels er boven zich nog uitstrekken. Toch wint de compositie belangrijk wanneer de foto op de er naast aangegeven zijde wordt afgesneden. Ook zonder dekzeil blijft het marktteffect nog voldoende gehandhaafd. Gelukkig is van de hond nog genoeg zichtbaar om niet al te storend te zijn. Technisch zeer goed. Voor een jonge amateur van 17 jaar veelbelovend. Hij heeft kijk op een geval en beheerst nu reeds zijn opname- en vergrotingstechniek.

Proficiat, lid van de jongere generatie. Hard en intensief doorzetten en je niet over het paardje getild voelen. Je hebt de eerste sport van de ladder bereikt, maar die ladder is hoog en hoe hoger je komt des te moeilijker wordt het.

Laat mij het voor deze keer hierbij laten, al kost het mij moeite mijn handen thuis te houden en niet verder te gaan grasduinen in de collectie, waarin zich nog zovele besprekenswaardige specimen bevinden.

„Good luck" en tot de volgende maand. J. J. HENS

Serie-Parallel Schakeling

Voor de prijs van enkele guldens kan men zelf een apparaat maken, waarmee o.a. twee of meer overspanningslampen parallel of in serie geschakeld kunnen worden. Oók is het mogelijk óf de ene lamp te laten branden óf de andere lamp. Het nut van een dergelijk apparaat springt naar voren als men bedenkt, dat overspanningslampen een betrekkelijk korte levensduur hebben. Tijdens het instellen vóór de opname kunnen de lampen in serie geschakeld worden, in welk geval de slijtage van de lampen practisch nihil is.
Doordat het ook mogelijk is óf de ene óf de andere lamp te laten branden (of beide) op volle spanning, kan men zich vóór de opname, bij het instellen, overtuigen of voor de juiste verlichting van het onderwerp het gebruik van één der beide lampen wenselijk is of van beide. Verder is het ook mogelijk om tijdens de opname — als de sluiter open staat — de ene lamp langer dan de andere te laten branden, waardoor schaduwen minder of meer opgelicht kunnen worden.

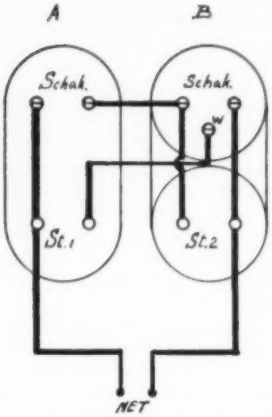

Nodig zijn een plankje, een snoer met stekker en twee combinaties, zoals die in de handel verkrijgbaar zijn, namelijk:

A. een gewone afsluiter met stopcontact;
B. een hotelschakelaar met stopcontact.

Het schema geeft de verbindingen aan, die gemaakt moeten worden. Bij de combinatie afsluiter-stopcontact is doorgaans een der klemmen van de schakelaar al doorverbonden met een der klemmen van het stopcontact. Bij de combinatie hotelschakelaar-stopcontact is een der klemmen van het stopcontact verbonden met de klem „W" (= wissel) van de schakelaar. Deze verbinding moet worden verwijderd en in plaats daarvan moeten verbindingen worden gemaakt, zoals het schema aangeeft. Als men daarmee moeite heeft, kan in plaats van de combinatie B ook worden genomen een aparte hotelschakelaar en een apart stopcontact.

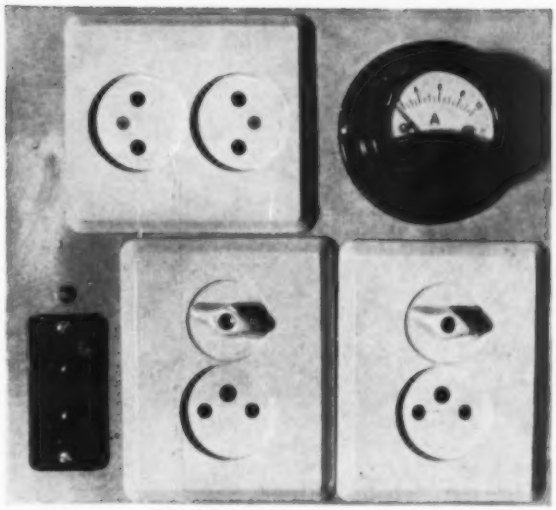

Bedoeld zijn dus gewone combinaties van schakelaar met stopcontact voor opbouw. Het apparaat kan worden uitgebreid met een Ampèremeter en met nog meer stopcontacten, zoals de foto aangeeft. Hierbij zijn combinaties voor inbouw gebruikt.
Het apparaat biedt nog meer gemakken. Het kan dienen voor het onderzoek of bv. een strijkijzer defect is of dat het snoer sluiting maakt. In serie met het strijkijzer komt dan een overspanningslamp of een ander electrisch instrument, dat ongeveer eenzelfde hoeveelheid stroom verbruikt als het strijkijzer. Een beetje verstand van electriciteit is hierbij wel nodig. Als men dat heeft, dan is het apparaat aardig speelgoed. Allerlei electrische apparaten, als motoren, verwarmingselementen, lampen, enz. kunnen, indien zij in serie met een ander apparaat worden geschakeld, op halve kracht lopen of branden.
Het apparaat kost weinig, kan vlug in elkaar gezet worden en kan bij komende feestdagen veel diensten bewijzen.

J. AKKERMAN

De zilveren Van Gelder

De Nijmeegse Fotokring *Meer Licht* heeft op 9 Januari aan zijn voorzitter een onvergetelijke avond bereid. Toen wij de zaal binnentraden waar de clubavond zou plaats vinden, werden wij begroet door de voorzitter, die direct begon te vertellen het zo allemachtig leuk te vinden de redacteur van FOTO in hun midden te zullen hebben. En toen de Bondsconsul Veldman binnenkwam, en het bestuur van „Gelria" (Arnhem), en daarna de 2e Bondsvoorzitter Bartels, leek het hem een wonderlijke samenloop, dat zovele mensen toevallig in Nijmegen iets te doen hadden gehad en reuze gezellig. Doch toen bovendien de erevoorzitter van M.L., de burgemeester van Nijmegen, nog binnenkwam, zag men zijn gezicht even trekken; hij bezinde zich: waarom... Er waren ook zo vele dames meegekomen. Pas toen Van Gelder toevallig een gesprek tussen deze gasten hoorde, begreep hij. Hij was 25 jaren voorzitter van M.L. en deze gehele voorbereiding was nauwlettend voor hem verborgen gehouden. Dit tijdstip was hem totaal ontgaan. De heer Dupree Sr leidde het eerste gedeelte van de avond en bood namens de leden een prachtige aquarel van Montmartre aan. Bartels overhandigde namens het Bondsbestuur de Bondspenning, de burgemeester sprak. De smalfilmafdeling draaide een uitstekend filmpje en de vergadering bekroonde het feest door Van Gelder erelid van Meer Licht te maken.

Wij willen van dit alles geen uitvoerig verslag geven. Eerder willen wij onze overtuiging neerleggen, dat aan Van Gelder het juiste feest is bereid. Hij mag gelden als het voorbeeld van de ideale voorzitter, een sprankelend en lijnvoelend mens met welhaast Franse geest, die zo onopvallend leiding geeft volgens eigen juiste inzichten, dat hij allen licht gestemd en enthousiast meesleept. Waar zijn de woorden, dat Meer Licht deze voorzitter moet behouden, nog zeer vele jaren. Deze Fotokring is een vriendenkring, omdat allen in hun Voorzitter een vriend weten.

H.

•

Per 1 Januari 1955 is in de vacature, ontstaan door het vertrek van de heer J. M. Petit bij de N.V. *Handelsonderneming Gevaert* voorzien door de benoeming van de heer *H. G. P. Plasmeyer* als directeur. Per gelijke datum werd de heer *H. P. L. de Boeck*, procuratiehouder-hoofd der administratie.

Nieuws Bulletin heet het vouwblad, dat de balansopruiming aankondigde bij Foto (van der) Graaf in Rotterdam, en tevens geïllustreerd een aantal begeerlijke zaken opsomt.

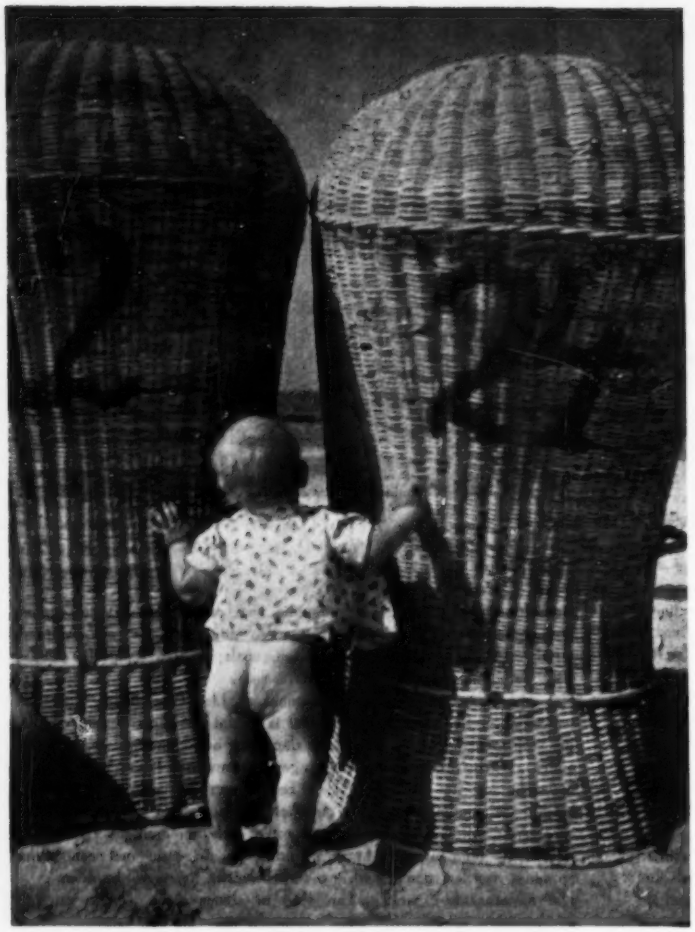

Tentoonst

rondom de jaarwisseling

TENTOONSTELLING A.F.V. „ROOSENDAAL"

Niet alle plaatselijke tentoonstellingen kunnen uiteraard door of namens ons worden bezocht, hoe graag we het zouden willen. Maar min of meer toevallig waren we tóch al in Roosendaal, en wetende, dat daar een fotoclub met een leeftijd van 8 maanden (...!) exposeerde... Natúúrlijk zijn we dat gaan zien; op de laatste minuut eigenlijk. Als een razende reporter zijn wij langs de „stands" gegaan. Men kan in zo'n haast niet alle foto's goed bekijken, maar het is wèl de methode om een algemene indruk mee te nemen. In de hurry namen we nog méér mee: bijgaand prentje. Niet omdat dit het allerbeste was van de „show", maar omdat deze foto een typische exponent leek van de tentoonstelling. Die óók eerlijk, fris en open bleek. Tot onze vreugde. Deze foto werd gemaakt door C. Meerbach.

ARNHEMSE A.F.V. „GELRIA"
Fototentoonstelling Kerst 1952

Voor het eerst sinds jaren heeft de Arnhemse A.F.V. „Gelria" een tentoonstelling gehouden van werk van haar leden in het gebouw „De Korenbeurs" te Arnhem.

Dank zij de enorme wandruimte — het is in Arnhem nog steeds niet mogelijk een geschikte expositieruimte te krijgen — kon een groot aantal werken gehangen worden. In totaal 194 stuks, waaronder 50 broomverf-overdrukken van de heer N. de Geest, de nestor van Gelria. Het geheel gaf een juist beeld van het werk van de leden van Gelria. Met alle waardering voor het geëxposeerde menen wij toch te moeten opmerken, dat tot onze spijt op deze tentoonstelling geen „candid" werk hing.

Voor niet-leden was er aan deze tentoonstelling een fotowedstrijd verbonden, waarvoor door fotohandelaren te Arnhem en Velp een 12-tal prijzen beschikbaar was gesteld. Voor deze wedstrijd hebben de niet-leden behoorlijk animo getoond.

Het bestuur van de „Stichting Sonsbeek '49" had Gelria de beschikking gegeven over de tien foto's, welke bij de Beeldententoonstelling in Sonsbeek in 1952 een prijs hadden verworven. Een aangename herinnering aan het vele schoons in Sonsbeek gedurende de afgelopen zomer.

Met belangstelling zien wij uit naar een volgende tentoonstelling.

In elk geval zijn de resultaten verrassend goed gebleken: 500 betalende bezoekers en bij eerste start al 14 nieuwe leden. En er komen er nog meer, let op.

„DRENTHE FOTOGRAFEERT",
EEN EXPOSITIE VAN „GOED LICHT", COEVORDEN

Men kan bezwaarlijk beweren dat de Fotoclub „Goed Licht" te Coevorden een lekker ingedut bestaan leidt. Een club die het bestaat om het gros van haar leden met élan tot diep in de nacht te laten werken bij de opzet van haar tentoonstelling; die een groot spandoek — ook geschikt en beschikbaar voor andere fototentoonstellingen — de stad doet versieren, die een welwillende pers weet te interesseren en die bovendien met haar burgemeester haar expositie voor de radio weet te brengen, zulke amateurs hebben in ieder geval al ieder middel aangegrepen om de aandacht op haar tentoonstelling te vestigen.

Bovendien zorgden de drie clubs van de Bond in Drenthe — Assen, Emmen en Coevorden — er in hartelijke samenwerking ook voor dat de tentoongestelde foto's in kwaliteit goed vooruitgegaan waren bij hetgeen het vorig jaar getoond werd. En zo moest deze show wel slagen, er was een gezellige en aandachtige drukte van 11 tot en met 14 December daar in Coevorden.

Bij de opening door burgemeester Jhr Mr A. Feith was het voltallige gemeentebestuur aanwezig en voerde namens onze Bond Van Linge, Veendam, het woord, terwijl bij monde van E. Spieker en J. G. Roeland de clubs Assen en Emmen gelukwensen brachten. Gelukstelegrammen en vele brieven van bondsfunctionarissen en andere afdelingen deden „Goed Licht" goed.

Het publiek werd voorzien van stembiljetten en deed uitermate gespannen mee.

Haar favoriet werd „Interieur" van J. Krins, op de voet gevolgd door „Advent" van F. I. Brouwer; „Honger" van J. H. H. Kramer; „Eis-

grotte Jungfrau" van De Boer, allen Coevorden; „Zilveren lijn" van H. Klunder, Assen; „Rijp" van G. W. Drenthen, Emmen en „Gespannen aandacht" van W. Zwemmer.
Ook de heren J. Joele en G. A. Mastenbroek uit Emmen en P. H. Bijker, W. Koordes en Ir D. Westerveld uit Coevorden exposeerden foto's, die als de mooiste foto van de tentoonstelling door het publiek werden aangemerkt.
Al bij al een geslaagde show, activering van leden en..... ledenwinst.

ellingen

FOTOTENTOONSTELLING WELZIJNSZORG LEGER

Op 11 December werd in Den Haag in het gebouw Pulchri Studio een fototentoonstelling geopend door de gen.-majoor F. H. W. C. J. van Dun, die het sluitstuk vormde van de fotowedstrijd 1952 voor militairen.
Bij de opening, die natuurlijk in het teken van het militaire stond, werd naar voren gebracht, dat deze wedstrijd was opgezet om vooral de jonge soldaat, wanneer hij in een voor hem vreemde omgeving komt te staan, en een werkkring vindt die hem ondanks drukke dienst toch nog wel enige vrije tijd laat, een weg aan te geven, waarlangs hij die vrije tijd op nuttige, leerrijke en voldoening gevende wijze kan besteden.
De deelname was enorm, wat wel een teken is dat men hier goed gegrepen had. Meer dan 1000 foto's van pl.m. 350 deelnemers waren ingeleverd en hieruit is een keuze gedaan, waaruit deze tentoonstelling is samengesteld.
Het werkt op de beschouwer, die veel tentoonstellingen in ons land ziet, zeer verfrissend eens een tentoonstelling van Nederlandse amateurs te zien, waarvan het werk niet dadelijk ook de naam van de maker verraadt. Er wordt ook buiten de bekende kringen goed gefotografeerd. Deze tentoonstelling is daar om dit te bewijzen.
Er is bijzonder goed werk, de keuze uit het duizendtal inzendingen (er is nl. slechts werk van 95 inzenders tentoongesteld) is behoorlijk overwogen, zodat er een tentoonstelling is ontstaan, die elke fotograaf met liefde voor zijn hobby zeker zal boeien.
Verrassend is, dat er naast, wat wij zouden willen noemen de conventionele opvattingen, toch veel werk is wat sterk spreekt en waaraan een uitdrukkelijke gedachte ten grondslag ligt.
Nog eens: de tentoonstelling is in elk opzicht waard gezien te worden, en staat op een verrassend peil.
De foto's gaan nog naar pl.m. 50 verschillende garnizoenen in ons land en zal dus nog zeker een half jaar op verschillende plaatsen te zien zijn.

DEVENTER AMATEUR FOTOGRAFEN VERENIGING
Kerstsalon 1952

De jaarlijkse Kerstsalon van de Deventer A.F.V. kan terugzien op een zeer geslaagde expositie.
Eindelijk heeft men in Deventer een welhaast ideale tentoonstellingsruimte gekregen op de „zolder" van de geheel gerestaureerde Muntentoren. Direct bij het naderen van het gebouw krijgt men reeds een aangename verrassing van „dat is leuk", en dit aangename gevoel blijft de bezoeker bij gedurende het verblijf in gebouw en tentoonstellingszaal.
Waar het bezoek van de Kerstsalon in Deventer van jaar tot jaar toeneemt, heeft men zich dit jaar in een buitengewone toeloop mogen verheugen, zodat men de overtuiging heeft, dat de gemaakte extrakosten niet tevergeefs zijn geweest. Deze zaal is een waardige gelegenheid om met Pinksteren 1953 de jubileumtentoonstelling te houden ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de vereniging.
Het werk in Deventer stond op een zeer behoorlijk peil, waardoor men steeds weer met genoegen een bezoek aan deze jaarlijkse tentoonstelling wil brengen om te genieten van het serieuze werk van de Deventer leden.

BEOORDELING

KODAK FLITSLAMPHOUDER TYPE B/C MET CONDENSATORONTLADING

Wij ontvingen deze condensatorflits tezamen met een zes-20 Brownie E, waarop zijn beugel bijzonder vlot en nauwkeurig past, teneinde enige proefopnemingen te kunnen maken. Bij apparatuur van een firma, wier naam een wereldbegrip is geworden, behoefde aan de resultaten niet te worden getwijfeld, en die waren dan ook prima.
Wij willen even enkele nadere gegevens doen volgen over de reflector: Dit is een bijzonder sympathiek, uiterst compact apparaatje, dat bovendien laag in prijs ligt. De reflectorschaal is matzilverig afgewerkt en heeft een zeer gunstige reflectiefactor. Hiervoor bevindt zich een verstrooiingsschijf van sterk licht doorlatend materiaal, dat door zijn ribbelstructuur het harde karakter aan het licht ontneemt en het iets verstrooit. Men kan deze schijf wegklappen. Het flitslampje wordt na gebruik „gelost" door een kleine draai aan de knop op de achterzijde van de lamphouder. Dit is een verzorgde oplossing, die zeer prettig en bedrijfszeker functionneert. Onze speciale belangstelling had natuurlijk het condensatoraggregaat, dat zeer compact is ondergebracht. Het 22½ Volt gehoorbatterijtje (tegenwoordig ook in de fotohandel te koop) is geborgen in een kunstharsdoosje, daarin bevindt zich ook de bedrading, de condensator zit daarbuiten, goed beschermd door de reflectorschaal. Men kent nu wel de voordelen van dit systeem. De veel grotere ontsteekspanning waarborgt een feilloos op tijd ontsteken van de flitslamp, ook al zouden enkele contacten niet ideaal schoon zijn. De batterij wordt gespaard, en gaat, ook al gebruikt men tussentijds de apparatuur enkele maanden niet, zeker een jaar mee. Al daalt zijn spanning later door wat uitputting, dan blijft de lamp toch goed opflitsen, want wat de batterij dan moeizaam naar de condensator brengt, wordt toch spontaan door deze door de lamp gejaagd.
Wij achten deze condensatorflits van Kodak een voortreffelijk, verzorgd apparaat, dat volledige voldoening geven zal.

•

NIEUWE GOEDKOPE BANDRECORDER. Na gedurende geruime tijd ervaring te hebben opgedaan met de professionele magnetofoon, is Philips er toe overgegaan een bandrecorder te ontwikkelen voor meer algemeen gebruik. Dit nieuwe apparaat zal in het begin van dit nieuwe jaar in de handel komen. Door gebruik te maken van speciale constructies en het toepassen van verbeterde electrische en mechanische methodes is dit bandopname-apparaat, dat wat de weergave-kwaliteit betreft aan zeer hoge eisen zal voldoen, in een verhoudingsgewijs bijzonder lage prijsklasse komen te liggen.
Bij deze recorder is de te gebruiken hoeveelheid band als gevolg van een bepaalde constructie de helft minder dan normaal het geval is voor een opname van gelijke tijdsduur. Hierdoor wordt niet alleen de gebruiksmogelijkheid aanmerkelijk verbreed, doch is tevens een goedkopere toepassing gecreëerd. Iedereen denkt hierbij natuurlijk prompt aan het dubbel-8 dat de amateurfilmerij zo populair deed worden.

•

LEICA CAMERA'S, gemerkt met III F nr 615001 en hoger hebben thans andere sluitertijden, nl. 1/25, 1/50, 1/75, 1/100, 1/200, 1/500 en 1/1000 seconde. Men kan zich afvragen, waarom met een zo lange traditie gebroken is, en ogenschijnlijk aanpassing aan de tijden voor centrale sluiters is tot stand gekomen. De reden ligt evenwel in de synchronisatie voor flitslampen, zowel de „gewone" Photoflux-types als electronische. Vooral deze laatste stelden beperkingen aan de sluitersnelheid bij de Leica, daar deze een gordijnsluiter heeft, die dus volledig open moet zijn en het gehele beeld moet vrij laten. Vroeger was dit hoogstens het geval bij 1/50 seconde. Bij tijden korter dan deze werd de gordijnspleet smaller dan het beeldformaat. Thans heeft men de afrolsnelheid verhoogd en o.a. bereikt dat het gehele beeldveld nog vrij ligt bij 1/50 seconde. Dit voerde tot een nieuwe indeling van de sluitertijden (en tevens een betere aanpassing op vrijwel alle belichtingsmeters) en ook tot andere contactgetallen. Deze zijn daarom in rood uitgevoerd, om vergissingen tegen te gaan. Men wees er bij de fabriek nadrukkelijk op, dat deze sluitertijdverandering op „oudere" Leica's niet kan worden aangebracht.

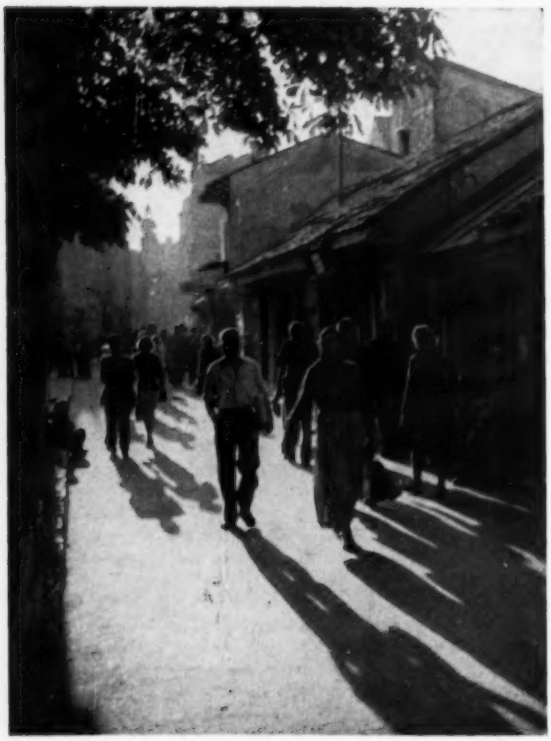

.....*Serajevo*.....

Fotografische bevindingen in Jugoslavië

Als rechtgeaard fotograaf zoekt men in het buitenland natuurlijk direct ergens een fotozaak op, om eens te zien wat daar zo al op de markt is en hoe de prijzen liggen. Zo dus ook toen ik in Ljubljana aan kwam. Al spoedig bleek dat deze stad van rond 100.000 inwoners welgeteld één fotozaak rijk was. Wel foto-ateliers, die vindt men overal, maar bedoeld wordt een winkel waar foto-apparaten verkocht worden, althans in de etalage staan. Want toen ik naar de prijs van de uitgestalde flitslampjes vroeg, kreeg ik ten antwoord, dat die alleen tezamen met het flitsapparaat verkocht werden.

Aangezien juist net nu de batterij van mijn condensatorflits leeg bleek te zijn en men mij verzekerde dat een dergelijke batterij in het hele land niet te koop was, wendde ik mij dus weer tot die fotohandelaar om te informeren hoeveel dan dat flitsapparaat met de lampjes kostte. „Neen mijnheer, dat kunnen wij zo niet verkopen, dan moet U er ook de camera bij nemen!" Verder heb ik maar niet geïnformeerd, aangezien ik vreesde dan de hele winkel te moeten kopen. Bij mijn eerste bezoek had ik ook geïnformeerd naar kleinbeeldfilms. „Neen, mijnheer, cassettes kunnen wij helaas niet leveren, alleen rollen van 5 meter". Rolfilms zijn wel vrij gangbaar te krijgen echter uitsluitend Jugoslavisch fabrikaat en over snelheid of kleurgevoeligheid staat niets aangegeven. Die kosten dan ongeveer *f* 3,— per stuk. Een vakfotograaf vertelde mij, dat ze aanvankelijk niet zo betrouwbaar waren doordat gevoeligheid en gamma bij verschillende zendingen nogal uiteenliepen, doch dat dit de laatste tijd sterk verbeterd was.

De camera's die dan in de etalage staan zijn vooroorlogse modellen en staan geprijsd voor bedragen, die nog iets hoger liggen dan bij ons voor de nieuwste modellen. Toen ik dan ook in Dubrovnik in contact kwam met een vakfotograaf, wilde deze direct alles van mij kopen, tot zelfs m'n draadontspanner! Op mijn blauwe lens was hij wild, en van synchronisatie op de sluiter had hij nog nooit gehoord. Een andere fotograaf vroeg belangstellend of dat flitsapparaat van mij er een was „voor één keer of voor duizend opnamen", want bij een Amerikaan bleek hij een electronenflits gezien te hebben. Wanneer men daar ook een belangrijke gebeurtenis bijwoont, waar persfotografen aan het werk zijn, is er niet één, die flitslicht bij zich heeft en men werkt met allerlei eenvoudige camera's.

Het overgrote deel der middenstandsbedrijven in Jugoslavië is genationaliseerd. Plaatselijk treden echter nog verschillen op in bepaalde branches. Zo heb ik bv. fotografen aangetroffen, die nog zelfstandig werkten, doch ook zaken (ik spreek nu over ateliers) die over een bepaald rayon in een „coöperatie" verenigd waren. In feite komt dat er op neer, dat men ambtenaar is.

In de grotere steden, als bv. Serajevo, treft men steevast ergens een etalage aan van de amateur-fotografen vereniging, waar dan vaak uitstekend fotowerk tentoongesteld staat; ergens ontmoette ik nog een oude bekende van een Amsterdamse foto-salon. En dan ook nog een lijstje er bij van alle buitenlandse tentoonstellingen, waarvoor door leden ingezonden is. Ik heb mij werkelijk afgevraagd, hoe dergelijke foto-activiteiten mogelijk zijn in een land waar nog geen camera of velletje bromide-papier te koop is. Of zou hierachter weer de overvloedige propaganda schuil gaan.....?

Want in Serajevo was weer geen enkele fotohandel te vinden, om van de kleinere plaatsen maar te zwijgen. Alleen ziet men zo nu en dan eens een of ander aftands toestelletje bij een Komiska, een tweedehands winkeltje. Pas in Zagreb heb ik voor de tweede maal een fotozaak aangetroffen, waar wat apparatuur uitgestald stond.

R. L.

•

HARTELIJK DANK

en ook U een mooi, in licht badend 1953! De zeer velen, die ons een fotografische wens, een gedrukte wens, een getekende wens, een kaartjeswens toezonden: hartelijk dank. Maar mogen wij het op deze wijze, niet minder hartelijk gemeend, beantwoorden? U waart met zo heel velen, en dat was heel prettig voor ons. Maar wij bewaarden deze wensen, er komt nog eens een bloemlezing van. In FOTO.

Nu wij toch over dit onderwerp spreken: Fipron stuurde ons een filmstrook met het verzoek die in de projector te stoppen. Per projectie wensten zij ons alle goeds en toonden zij terloops enige uitstekende prentjes uit hun productie. Goed idee.

Een goed idee had ook Agfa-Photo, die zijn wens deed vergezellen van een zwaar verzilverd lepeltje. Zodat wij elke dag, onze thee omroerend, aan Agfa denken.

LEICA-FOTOGRAFIE (November-December 1952) geeft naast vele goede foto's o.a. artikelen over het fotograferen bij de Olympische Spelen, Leica reproductie-hulpstukken, anti-halo middelen, de Leica als verteller, over het nut van technische gegevens aan te tekenen, amateur en vakman.

Een nieuwe camera van de Dr Schleussner Fotowerke: de *Adox Golf camera*, voor formaat 6 x 6. Het zijn springcamera's in het bekende (liggende) type; niet duur, verkrijgbaar in drie modellen, o.a. met Steinheil Cassar F 1 : 3,5 in Pronto of Prontor-sluiter. Binnenkort leverbaar.

DE ELECTRONEN-FLITS

WORDT VOOR DE AMATEUR BEREIKBAAR

Sommige Duitse fotohandelaren (en dan niet bepaald de kleinste) hebben de voortreffelijke gewoonte, hun cliënten met een huisorgaan te verrassen, dat zo ongeveer de omvang heeft van een normaal tijdschrift en zeker van een omvang die sommige uitgevers al heel plezierig zouden vinden voor een betaald periodiek. Zo iets kan in een land met groter taalgebied en meer amateurs daaronder dan bij ons, Photo-Porst behoort daartoe. En daarin vonden wij toen een Elektronen-blitzgerät van zo plezierig kleine afmetingen (naar letterlijke maten en naar prijs), dat ons weer eens door het hoofd schoot, dat wij hier zo vaak van die zaken verstoken blijven. De Cebe I flitser, waarop wij hier doelen, blijkt echter nu door Boonen & Co. N.V. geïmporteerd te worden en zal in de handel minder dan *f* 200.— gaan kosten.

Wij achten dit belangrijk, omdat de amateur ook gaarne veelvoudig en goedkoop wil flitsen en terecht de behoorlijk hoge prijs voor een vakapparaat onoverkomelijk vindt (de enkele Croesus daargelaten). Wij geven hierbij een plaatje, overgenomen uit het orgaan van Photo-Porst, dat toont hoe klein dit spul is. De reflector met ontladingsbuis zit op de camera in het schoentje, en het voedingsapparaat zit in een leren tasje van eenzelfde type als om kleine klapcamera's pleegt te zitten. De jongeman heeft het hier kalmweg in zijn zak gestopt. Het geheel, voeding plus reflector, weegt maar 1,15 kg.

Bij dit apparaat zijn natuurlijk concessies gedaan. Het werkt met een droge batterij, doch deze staat met één lading 700 à 1000 flitsen toe. Daarnaast is een extra hulpstuk verkrijgbaar, waarmee men op het lichtnet aangesloten net zo vaak flitsen kan als men wil, en de batterij spaart.

Het flitsgetal bedraagt 24 voor een 21/10 DIN emulsie, d.w.z. met f : 4 kan men op zes meter afstand flitsen, en op 2½ meter wordt het f : 11.

De kleurtemperatuur is practisch gelijk aan die van daglicht, dus voor kleurenfilm, ook als hulpverlichting buiten, zonder meer geschikt. De flitstijd is 1/700 sec, hetgeen wij een zeer gunstige tijd achten, kort genoeg om elke beweging te „bevriezen" en lang genoeg om niet tot zeer zachte negatieven te komen, die dus overontwikkeld zouden moeten worden om meer contrast te verkrijgen.

Alles bijeen lijkt ons deze Cebe-flitser een heel goed apparaatje, waarvan het gebruik zeker niet tot amateurkringen beperkt behoeft te blijken, want ook sommige vaklieden zullen de actieradius voor vele reportagegevallen nog groot genoeg achten, verzot als zij er op zijn iets mee te nemen dat niet vele kilo's weegt. Een dergelijk uiterst licht en klein geval tegen bovendien lage prijs was te verwachten. De concurrentiestrijd noopte hiertoe, en vermoedelijk gaat het nu daarheen, dat zich twee klassen gaan afscheiden: de grote en de kleine. Op de lange duur zal de middenklasse het afleggen, door óf de hogere prijs te handhaven en steeds groter prestatie te leveren, óf steeds lager in prijs te worden tengevolge van vereenvoudiging.

BOEKBESPREKING

„*Twente*", een platenboek met een voorwoord van W. H. Dingeldein en foto's van P. Hubers. Hengelo (O.); uitgave N.V. Drukkerij Insulinde, Hengelo (O.); 35 x 30; *f* 11,50.

We hebben nu al meermalen met zéér veel plezier in dit boek zitten bladeren, en hebben de foto's bekeken: meer dan 50 foto's op groot formaat, gedrukt in een speciale Duplex-druk, en „verpakt" in een lichtgroene linnen band.

De naam van de bekende Twente-kenner W. H. Dingeldein garandeerde overigens reeds iets goeds! Van zijn pen zijn niet alleen de vier pagina's van de inleiding (enthousiast en ter zake kundig geschreven), maar ook de bijschriften bij elke foto. Hoe jammer is het ook daarom, dat de dagbladen dezer dagen zijn overlijden moesten melden.

Bij elke foto — want het is met de foto's in dit boek eigenlijk een wonderlijk iets!

Hubers zal het ons niet kwalijk nemen dat wij hem aankondigen als een fotograaf van de onderwetse soort. Hij wil niet anders zijn. Maar wie dóét dat nu nog: wie gaat nog op pad met een grote reiscamera en knijpt zijn diafragma nog dicht tot Focus 32 of daaromtrent? Zodat elke steen en elke halm raglijn zijn weergegeven?

Die wijze van werken wordt door haast niemand meer gevolgd, niet omdat we zo lui zijn geworden (het vervoerproblem is wel op te lossen!), maar omdat die werkwijze ons heeft gevoerd naar de meest levenloze fotografie, die men zich denken kan. Maar Hubers volgde deze methode wel, en hij doet het goéd! Vooropgesteld: hij heeft Twente (het landschap, de wind en de watermolens, de kasteelen en havezathen, de kerken en de boerderijen) alleen maar willen afbeelden. Méér wil dit boek niet; maar belangrijk is het wel om weer eens te bemerken, dat ook deze wijze van fotograferen zijn bestaansrecht heeft. Want op een der grote fabrieken in Twente werd het boek voor de arbeiders ter beschikking gesteld, en de bestellingen regenden!

Want Hubers mag het werk dan op zijn „onderwetse" wijze gedaan hebben; hij heeft het goed gedaan: het échte Twente wist hij te vinden en op gevoelige wijze weer te geven. Kl.

UITSLAG FOTO-WEDSTRIJD

DECEMBER 1952

Er is over de gehele lijn — met een zwakker plekje dan in de klasse Gevorderden — bijzonder goed werk voor deze wedstrijd ingezonden. Verzorgd werk, technisch prettig om te bekijken. Zeer velen zullen dan ook met nog groter spanning dan anders deze uitslag doorlopen, want als het nu niet..... Zo iets zul je dan natuurlijk treffen, dat heeft in de lucht gezeten, zo iets. Maar laten wij ter zake komen, en alleen opmerken: volhouden, dames en heren, en niet versagen.

BABY-BOX KLASSE

De *eerste prijs* gaat naar *W. P. Heyblom*, Amsterdam, zeer verdiend, voor twee prima table-topjes, die een leuk onderling rijm hebben, en beste titels.

Maar moeilijk was het, de kinderserie van *P. W. Duk*, Den Haag mocht er ook wezen. Technisch stond hij iets achter, en daarom: *tweede prijs*.

Derde prijs: *E. A. Vermeulen*, Schiedam, voor het havengezicht.

JUNIORES

Een kostelijke table-top, met zeer mooie plastiek en mooie verlichting, geestig (De Naaktstudie), bezorgt *J. M. P. Frijns* in Amsterdam de *eerste prijs*. Waarde heer, dit gaat snel, gaat U zo door? U hebt een prima kijk op dramatisch licht, dunkt ons.

Tweede prijs: *J. van Welzen*, Den Haag, natuurlijk voor de prutschepper met diagonale stok, verreweg de beste van de drie. Dat licht, weet U! — Maar evenzeer een *tweede prijs* verdiende *B. Carmiggelt*, Apeldoorn, voor een zijner — zeer dramatische, toch niet irriterende — Korea-foto's.

Derde prijzen: *A. J. Wittens*, Bergen op Zoom (Godshuizen) en *A. H. N. Weeber* in Hoensbroek („Roddelen", ook al table-top).

Eervol vermeld moeten hier worden *R. Vonk* in Vlissingen (veelbelovend werk, nl. gevoel voor contrastpunten) en *J. R. Ronda* in Maastricht (De Schaduw).

SENIORES

Frater M. Liduinus, wij kunnen U verrassen met een *eerste prijs*, maar Uw meisjesprofiel verraste ons in nog hoger mate. Uw bloemen herkenden wij langzamerhand, maar dit prachtige meisjeskopje was ook voor de redactie van onbekende makelij. En tevens onze gelukwensen met Uw promotie naar Gevorderden.

Evenceens een portret (Toneelernst) bezorgde *M. de Jong*, Harlingen, de *tweede prijs*. Mooi krachtig werk.

Derde prijzen: voor de schelpenvisser van *H. G. Leyse* in Rijswijk, en voor het jongenskopje van *W. Kruyt* in Haarlem.

Eervolle vermelding: *A. Meulenbelt* in Zwolle voor zijn visser.

GEVORDERDEN

Met vlag en wimpel is de *eerste prijs* gekaapt door *A. Dronkert* in Dordrecht, met zijn beide prima landschapsfoto's. En dan even een klein hiaat, waarop *Prof. Dr H. M. Dekking* volgt met een *derde prijs* voor zijn Gothisch Raam.

VAKKLASSE

Hier moet een kleine toespraak volgen tot de heer *J. L. du Parant*. Gefeliciteerd met Uw *promotie naar de ere-klasse*. Uw pittige kerkje gaf U de vijfde te prijs in deze klasse, en U zit dus in de top onzer wedstrijdwaardering. De plaquette zal het getuigen.

Dan volgt: *Joh. Scholten* met de *tweede prijs* voor zijn Vaten en Fiets (natuurlijk de staande), een verdienstelijk portret van een geestelijke bezorgt *Q. J. C. van Beynen*, Alphen aan de Rijn, de *derde prijs*, die evenwel evenzeer moest worden toegekend aan *Bert Buurman* (Palais de Chaillot).

Er is bést gewerkt voor deze wedstrijd. De volgende: Vrije Onderwerpen, sluitingsdatum 28 Februari.

De heer C. J. I. SCHAEPMAN ontving een niet alledaagse en verheugende brief uit Sarragossa, waarin hem het besluit van de vergadering der Sociedad Fotografica de Zaragoza werd medegedeeld, dat hij tot erelid dezer vereniging is benoemd. Men heeft hem verzocht om een collectie zijner foto's, teneinde een ere-tentoonstelling van zijn werk mogelijk te maken.

Dit is de zoveelste vrucht die geplukt kan worden na een lang en bezig amateurschap. Onze gelukwensen, nestor!

•

De Kerstsalon-Bondssalon (de 14e) in Amsterdam is een groot succes geworden. Dit kon ook niet anders, bij deze kwaliteit van het gebodene. Reeds bij de opening was de belangstelling zo enorm groot, dat de vestiaires het lieten afweten. Goed zo, A.A.F.V., en volgend jaar nóg weer beter.

Hier volgen de bekroningen:

Zilveren A.A.F.V.-bokaal voor 1952: Mathieu Koch, Roermond.

Bronzen A.A.F.V.-plaquette: Lood van Bennekom, Amsterdam; George Braun, Maastricht; E. J. Gallas, 's-Gravenhage; H. Groenendijk, Oegstgeest.

Bronzen medaille van de Bond van Nederlandse A.F.V.: Mathieu Koch, Roermond; F. L. Lemaire, Amsterdam; J. S. Steenmeijer, Groningen; J. C. L. van Straaten, Treebeek.

Eervolle vermelding, A.A.F.V.-diploma: Bert Buurman, Amsterdam; Th. Scheffer, Amsterdam; Johs Scholten, Haarlem.

Geplaatste A.A.F.V.-leden: Lood van Bennekom (6), Bert Buurman (4), Joh. F. Fegel (2), P. J. Fouwels (2), J. M. P. Frijns (1), J. A. Hippe (1), C. H. L. Hulscher (1), J. Krom (2), Th. Scheffer (5), Kees Scherer (8), Joh. Vos (2), A. Th. de Vries (1).

Kleurendia's. Bronzen A.A.F.V.-plaquette: Herman Cohn, 's-Gravenhage; H. Groenendijk, Oegstgeest; A. Meulenbelt, Zwolle; H. C. W. van Schaik, Nijmegen.

Eervolle vermelding, Diploma A.A.F.V.: M. T. S. Grubben, Terwinselen; G. J. de Vink, Voorburg.

ERE WIEN ERE TOEKOMT

De heer *H. Rietveld* in Heemstede heeft bij de laatste FOTO-wedstrijd zijn vijfde plaquette verworven in de klasse Gevorderden, en dat waarachtig belangrijke feit is toen niet vermeld. Dat vinden wij erg van onszelf, want het is waarlijk geen lichte prestatie, in deze klasse. Hij is dus nu gepromoveerd naar de Ere-klasse, en dat is een stevige gelukwens waard.

•

DE BELL & HOWELL WISSELBEKER

Op Donderdag 22 Januari 1953 zal de meest actieve Bell & Howell Dealer van 1952 de grote zilveren wisselbeker worden overhandigd in de foyer van het theater „De Kleine Comedie" te 's-Gravenhage. Tegelijk zullen de elf overige Bell & Howell dealers, die niet voor de wisselbeker in aanmerking komen, doch wegens uitzonderlijke verdienste bijzondere vermelding verdienen, de gouden Bell & Howell emblemspeld ontvangen. Op deze dag vindt tevens in „De Kleine Comedie" de première plaats van een tweetal nieuwe aanwinsten in de Animex Filmsoundlibrary, nl. de films *Der Historie Prentenboek* (Down Memory Lane) en *De Hand van het Gezag* (Navajo Trail). Projectie geschiedt op de mooie combinatie van twee Bell & Howell Filmoares.

•

Er wordt door zakenlieden zéér verschillend geoordeeld over de diverse uitgaven van „SUCCES", Den Haag: de waarderingen gaan van „zeer matig" tot „uiterst enthousiast"..... De *Succes Agenda* echter is wel een onverdeeld..... succes. Zeker: zakelijk.

De mogelijkheden daarmee blijken nog niet uitgeput. We kregen nu een proefvelletje: „*Foto-Notitie-Papier*". Het ligt in de bedoeling om bij élke opneming die men doet, de gegevens op een dergelijk blaadje vast te leggen. Dat zoiets zijn waarde heeft, behoeven wij niet te bewijzen. Dat wéét men. Het gaat er nu maar om, in hoeverre dit „Foto-Notitie-Papier" in de practijk bruikbaar is. Wij hebben al wel gemerkt dat de indeling nog verbeterd kan worden. Maar tot de ideale oplossing komt men pas, als een aantal deskundige gebruikers er (na rijp beraad) zijn mening over zegt.

Voorlopig vinden wij dit Notitie-papier wel een aanwinst, hoewel het volledig invullen net zo iets wordt als De Aangifte Voor De Belastingen.

J. L. du Parant, Dordrecht
2e Prijs Vakklasse FOTOwedstrijd

Het hoogste licht ligt op het origineel in de bloempjes rechts op de voorgrond; direct daarop, een e_ge tint lager, staat het witte deel in de lucht, diagonaal daartegenover. Dit bepaalt in sterke mate de compositie in deze foto, en daarmee zijn sfeer en dramatiek. Daartussen liggen als derde blikvangertje de witte huisjes aan de horizon.

Zelfportret N. N

Maar zonder gekheid, het is nog niet zo erg eenvoudig, zo'n weekdier te fotograferen; het ding heeft zo weinig contrasten. Kort belichten staat bovenaan in het recept, want de toplichten moeten beslist nog op het rechte deel van de zwartingskromme terecht komen. Dan is maximum contrast verzekerd. Indien men zijn belichtingsmeter er op mikt, wijst deze dan ook terecht een korte belichtingstijd aan.

BONDSNIEUWS

Officiële Mededelingen van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besluit van 11 Mei 1926 No 57 en 10 April 1935 No 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage.
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort.

LUSTRUMTENTOONSTELLING VAN DE GOUDSE A.F.V.

Toen de fotografie ruim honderd jaar geleden werd uitgevonden, beschikte niet iedereen direct over een camera. Eerst jaren later, toen de fotografie via de vakfotografen meer bekendheid genoot, werd zij ook toegepast door amateurs. Vanzelfsprekend werd in het begin onder heel wat moeilijker omstandigheden gewerkt, dan thans het geval is. Het materiaal en de apparatuur van een halve eeuw geleden zijn niet te vergelijken met onze moderne installatie.

Gedurende deze enorme evolutie is de camera vaak, en vooral in het begin, op een verkeerde wijze gebruikt. En dan bedoelen wij hiermee: als uitdrukkingsmiddel. Wie de loop van de geschiedenis der fotografie volgt, zal ontdekken, dat de camera werd gebruikt voor de imitatie van de schilderkunst. Landschappen, stillevens, bloemenstudies, zelfs portretten waren volkomen nabootsingen van de schilderij. De kwaliteit van de producten van toen werd het hoogst geprezen als de beschouwer zich uitdrukte in de bewoordingen van: „het is net een schilderij".

Om de imitatie tot in de perfectie op te voeren kwamen de procédé's (later aangeduid met „edel-procédé") als broomolie, pigmo, enz. Ook werd veelvuldig gebruik gemaakt van het soft-focus effect, vooral bij portretten. Het is te begrijpen, dat dergelijke prenten op den duur min of meer vervelend gingen worden.

Na ongeveer vijf en twintig jaar deze methode te hebben toegepast, brak plotseling een richting zich baan, die voor goed zou afrekenen met de romantiek.

De nieuwe zakelijkheid, zoals deze nieuwe richting zich ging noemen, fotografeerde niet meer de poes zelf — al of niet met een softfocus-objectief — maar een stukje van de vacht. Men bracht geen portret, keurig gaaf — en soms volkomen dood — geretoucheerd, maar het oog. Men bracht het gedetailleerde detail.

Bij een revolutie worden de omstandigheden bijna nooit beter, maar wel anders. Het accent wordt verlegd. Zo ook bij de nieuwe zakelijkheid. Het was overdreven en men raakte spoedig uitgepraat om weer terug te keren naar het plaatje: landschap, stemming, stilleven, enz. Tijdens en direct na de tweede wereldoorlog ontstond een richting, die door woord en daad aantoonde, dat de fotografie moet worden aangewend als uitdrukkingsmiddel van „het" moment uit het leven. De psychologie, het karakter van de mens, de mens in zijn omgeving en omstandigheden. De candid-foto dus.

Gezien de mogelijkheden, die deze nieuwe richting in de fotografie biedt, mag worden aangenomen, dat we nu definitief een andere weg blijven volgen.

Merkwaardig is tevens te constateren, dat de tijdsomstandigheden grote invloed uitoefenen op de onderwerpenkeus. Tot nu toe werd op dit gebied bijna altijd het tragische en droevige element naar voren gebracht. De laatste tijd werd hier en daar ook de humoristische noot ontdekt. Dit terrein: de mens en zijn omgeving, biedt zoveel variaties, dat het bijna vanzelfsprekend kan worden genoemd, dat ook hier weer richtingen uit deze richting ontstaan.

Noemen we uit de candid slechts twee wegen, nl. de reportage en de abstracte fotografie. De reportage zal ten nauwste verband houden met de volksaard. Men zie het verschil tussen Amerika en ons land op dit gebied.

Menigeen zal vreemd en onwennig staan ten opzichte van de abstracte foto. Dat is begrijpelijk. Men zal een dergelijke uitdrukkingswijze eerst kunnen waarderen als men zelf beseft waarom de maker zijn gevoelsleven tracht te reproduceren in een aantal lijnen en vlakken, lichten en schaduwen, die op zichzelf verder niets hebben te zeggen.

Laten we ook deze wijze van uitdrukken niet schouderophalend voorbijgaan, het zou immers dom en belachelijk zijn een Chinees tot een dwaas te bestempelen, omdat hij zich van een taal bedient, die U niet verstaat. Laten we trachten ook de abstracte foto te begrijpen en als dit ons niet gelukt, laten we die dan niet als onzin verwerpen.

* *
*

Deze inleiding hield de heer G. A. W. Wagenaar, voorzitter van de B.N.A.F.V., ter gelegenheid van de lustrumtentoonstelling van de Goudse Fotoclub, nadat burgemeester James de talrijke aanwezigen, onder wie bestuursleden van naburige verenigingen en de redacteur van „Focus", de heer D. Boer, had verwelkomd.

De expositie werd gehouden onder auspiciën van het gemeentebestuur van Gouda. Daarvoor werd een ruimte gereserveerd in het museum „Het Catharina Gasthuis".

Na de thee werd een aantal kleurendia's geprojecteerd. Projectie zowel als foto's gaven ons de indruk, dat er bij de Goudse A.F.V. zeer goede werkers zijn. De jonge vereniging is met uitstekend werk voor de dag gekomen.

De in wijde kring bekende voorzitter van de Goudse, de heer Schotel, dankte de aanwezigen voor de belangstelling en had bijzondere waardering voor de medewerking van burgemeester en gemeentebestuur.

A. VAN LEEUWEN

•

ONZE VERENIGINGEN

A.F.V. *„Daguerre" te Groningen.*
Lokaal: Old-Fellowhuis, W. A. Scholtenstr.; aanvang 8 uur.
22 Jan. Bondscollectie K (Bondswedstrijden).
5 Febr. Copetitie avond.

A.F.C. *„Rotterdam Zuid" te Rotterdam.*
Lokaal: Sikkelstr. 55; aanvang 8 uur.
4 Febr. Excursie naar de N.V. Kodak te Den Haag.
11 Febr. Lezing door de heer Hens: „De kunst van zien in de fotografie".
18 Febr. Foto van de maand.

A.F.V. *„Geltria" te Arnhem.*
Lokaal: Talmahuis Parkstr. 25; aanvang 7.30 uur.
22 Jan. Werkavond. Stilleven fotografie.
12 Febr. Inleveren foto van de maand „Kaarslicht". Vertoning van sportfilms door H. Trippenzee te Arnhem.

A.F.V. „Rotterdam" te Rotterdam.

Lokaal: in het Doofstommeninstituut, Ammanstr. 22; aanvang 8 uur.

8 Jan. Voordracht met projectie door de heer Hens. Het leven en werken van Rembrandt.

21 Jan. in de zaal van de Heinekens Bierbrouwerij, Croosw. singel. Bespreking door een der juryleden van de foto's van de Kersttentoonstelling 1952.

28 Jan. 1. Foto van de maand. 2. Fotocollectie A van de Bondswedstrijden.

Dordtse A.F.V. te Dordrecht.

Lokaal: Voorstraat 396; aanvang 8 uur.

15 Jan. Vergrotingsavond voor beginners.

29 Jan. Filmprojectie; foto van de maand 4de ronde.

12 Febr. Tablet op opname avond. Wie een idee heeft, hulpmiddelen meebrengen.

26 Febr. Finse collectie; foto van de maand, 5de ronde.

Fotokring „Eemland" te Amersfoort.

Lokaal: A.G.-huis, Paulus Buyslaan 1; aanvang 8 uur.

20 Jan. Jaarvergadering.

3 Febr. Werkavond.

16 Febr. Collectie G, Bondswedstrijden.

Amsterdamse A.F.V. te Amsterdam.

Lokaal: American hotel, Marnixstraat 406; aanvang 8 uur.

21 Jan. 2de fotocompetitie seizoen 1952-'53; 1ste inlevering.

4 Febr. Veilingavond.

18 Febr. 2de fotocompetitie seizoen 1952-'53; 2de inlevering.

Wageningse A.F.V. te Wageningen.

Lokaal: Hotel Hof van Gelderland; aanvang 7.30 uur.

13 Febr. 3de inlevering onderlinge wedstrijd. Bondscollectie C.

Philips-Fotoclub te Eindhoven.

Lokaal: Ontspanningsgebouw; aanvang 8 uur.

28 Jan. Tentoonstelling, bespreking en prijsuitreiking, onderlinge wedstrijd Nov.—Dec. 1952.

11 Febr. Fotocollectie van L. Fischer, Wenen, (Bondscollectie).

Fotoclub „De Amateur" te Eindhoven.

Lokaal: „De Karseboom", Grote Berg 10; aanvang 8 uur.

11 Febr. Werkavond; lantaarnplaatjes, onder leiding van de heer Boskman.

Utrechtse A.F.V. te Utrecht.

Lokaal: Lange Nieuwstraat 10a; aanvang 8 uur.

Elke Donderdagavond bijeenkomst.

A.F.V. „De Veluwe" te Apeldoorn

Lokaal: Hotel Van Steeden, Loolaan, hoek Soerenseweg.

19 Januari: De heer Wagenaar bespreekt collectie HFK.

26 Januari: Bespreking collectie Joh. R. Hogan, Philadelphia.

2 Februari: Werkavond o.l.v. de heer H. Stokhuizen Jr.

16 Februari: Bespreking collectie K Bondswedstrijd 1952.

2 Maart: Portretverl. o.l.v. J. Hofman, Deventer. — Sluiting onderlinge wedstrijd Vrije Onderwerpen.

9 Maart: Bespreking collectie Finland.

OFFICIELE BERICHTEN

De volgende nieuwe verenigingen zijn per 1 Jan. toegetreden tot de Bond.

Fotoclub „Kampen" te Kampen. Voorzitter de heer H. Verheggen, L. Huismanstraat 24, Secr. de heer A. v. d. Berg, Koornmarkt 16-I en Penningm. de heer L. Lieffers, St Jorisstraat 24, allen te Kampen.

Fotoclub „De Westhoek" te Haamstede. Voorzitter de heer D. Hack, Provinciale weg B 129a, Renesse; Secr. de heer S. C. Coomans, Ring 19, Haamstede en Penningmeester de heer C. Verton, Hoogezoom 49, Haamstede.

De Vlissingse Fotoclub te Vlissingen. Voorzitter de heer A. v. Wijngen, Bloemenlaan 117; Secr. de heer P. Janse, Steenhuisstraat 7 en Penningmeester de heer M. Neels, Irislaan 46 bv., allen te Vlissingen.

Het spreekt vanzelf, dat we de nieuwe verenigingen van harte een welkom toeroepen en de hoop uitspreken lang samen te kunnen werken.

Op 9 Jan. vierde de sympathieke voorzitter van de Nijmeegse Fotokring „Meer Licht" het feit, dat hij 25 jaar Voorzitter van deze vereniging was.

Dit feit is voor de betreffende vereniging in de eerste plaats een reden tot erkentelijkheid, maar ook de Bond verheugt zich, omdat wij de heer C. E. van Gelder kennen als iemand, die met volle genegenheid tegenover de Bond en zijn werk staat en dit werk ook waar dit in zijn vermogen ligt steeds zal steunen.

Wij willen dan ook hier oprecht onze hartelijke gelukwensen voor de jubilaris uitspreken. Moge hij nog lange jaren zijn krachten aan zijn vereniging geven.

Door schade WORDT men wijs.
Door apparatuur-verzekering op Bondspolis IS men wijs.
Kosten 1¼ pct per jaar. Geen zegel- en poliskosten.
All Risks-verzekering MET vaste taxatie.
Aanvragen aan: C. de Jong, Hoofddorpweg 16 bv., Amsterdam (W.). Administrateur Bondsverzekering.

BUITENLANDSE DIENST

Secretaris voor het buitenland
Foreign service
Sekretär für das Ausland
Secrétaire pour l'Etranger
— W. van Linge, Boven Oosterdiep 123, Veendam

Komende buitenlandse salons

Tenth International Exhibition of Photography, Runcorn England, van 8 tot en met 11 April 1953. Sluitingsdatum 14 Februari 1953. Foto's en Dia's, max. 4 stuks. Geen inleggeld. Inlichtingen: A. A. Brierley, 14 Albany Terrace, Runcorn Cheshire England.

XVII South African Salon of Photography, Johannesburg, in Mei 1953 in Johannesburg, daarna in Pietermaritzburg, Durban Port Elizabeth, East London, Bloemfontein. Sluitingsdatum 15 Maart 1953. Max. 4 foto's onopgezet. Prijzen. Inleggeld 5 sh. Inlichtingen South African Salon of Photography, P.O. Box 7024, Johannesburg.

IV International Color Slide Festival, Turijn, in Mei 1953. Sluitingsdatum 15 Maart 1953. Max. 4 Dia's, elk formaat. Inleggeld 1 $. Inschrijfformulieren Buitenlandsche Dienst Veendam.

Sixth International Exhibition of Marine Photography, Newport News U.S.A., van 22 Maart tot en met 19 April 1953. Een deel der inzendingen zal gedurende de maand Mei tentoongesteld worden in het Smithsonian Institution te Washington D.C. Max. 4 foto's onopgezet en/of 4 kleinbeeld-dia's. Sluitingsdatum 17 Maart 1953. Inleggeld 1 $. Onderwerpen: schepen, havens, kanalen, vuurtorens, scheepswerven e. d. en portretten van zeevarenden. Inlichtingen: The Mariners' Museum, Newport News, Virginia U.S.A.

Seattle International Exhibition of Photography 1953, Seattle U.S.A. van 8 April tot en met 3 Mei 1953. Sluitingsdatum 9 Maart. Max. 4 foto's, onopgezet, maximaal 44 × 44 cm. Inleggeld 2 $. Inlichtingen Arthur Henning, 4516 East 60th street, Seattle 5, Washington.

Salon International de Photographie van de Groupe des Dix te Roubaix, van 14 tot en met 29 Maart 1953. Sluitingsdatum: Foto's 31 Jan. 1953, kleurendia's 15 Febr. Inleggeld 1 $. Inlichtingen Luchien Bouchart, 32 Rue Philibert Delorme, Roubaix.

5th International Color Slide Exhibition Reading U.S.A. ongeveer eind April, sluitingsdatum 4 April. Inleggeld 1 $. Inlichtingen John H. Kline, 550 North 11 th street Reading, Pa, U.S.A.

Op de hierna vermelde buitenlandse salons kwamen de daarachter genoemde Nederlandse fotografen met hun werk uit:

Thirteenth Swedish Master Competition and third Stockholm Saloon of Photography: Mevr. B. Clement van Loenhout te Rotterdam, H. C. W. van Schaik te Nijmegen en C. A. van Prooyen te Rotterdam.

International Thechnical Exhibition te Turijn: H. C. W. van Schaik te Nijmegen en C. A. van Prooyen te Rotterdam.

XXVII Fotosalon te Gent: Mevr. B. Clement van Loenhout te Rotterdam, George Braun te Maastricht, Jacq. Laurs te Maastricht, M. Royakkers te Maastricht, H. C. W. van Schaik te Nijmegen en Joh. Scholten te Haarlem.

Lincoln Salon te Lincoln Engeland: Herman Slosser, Amsterdam.
Aan alle inzenders onze hartelijke gelukwensen.

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Royal Photographic Society of Great Britain zal in Londen van 19—26 September 1953 een internationaal congres worden gehouden over wetenschappelijke fotografie. Inlichtingen hierover worden verstrekt door: Hon. Secretary R.P.S. Centenary Conference, 16 Prices Gate London S. W. 7.

In de laatste dagen van 1952 is een collectie van 30 Nederlandse foto's verzonden aan de collectiedienst van de FIAP. Hiervoor komen t. z. t. twee buitenlandse collecties naar Nederland. Aan de heren Bartels, v. d. Beek, Van Beest, Bekman, Braggaar, Brink, Buurman, Canisius, Dronkert, Engelse, Gompelman, Groenendijk, Hens, Jos. Lange, Kinkelman, v. d. Leeden, v. Leeuwen, De Nood, du Parant, Pastoor, la Rivière, v. Schaik, Scholten, Stienecker, Tulp, Veldman en Wagenaar, die door het beschikbaar stellen van foto's dit mogelijk gemaakt hebben onze hartelijke dank.

Nu moet er zeer binnenkort weer een collectie worden verzonden en wel naar Amerika. Hiervoor zijn nog niet voldoende foto's binnengekomen. In Juni 1953 moet er een tweede collectie naar de FIAP. Daarom nogmaals een dringend verzoek aan hen, die dit nog niet hebben gedaan, om een paar goede onopgezette foto's voor dit doel beschikbaar te willen stellen. Zowel van de Fiap als van de P.S.A. kunnen wij alleen nog collecties verwachten als wij zelf eerst iets zenden. De beslissing hierover ligt dus bij onze leden.

•

EEUWFEEST VAN
THE ROYAL PHOTOGRAPHIC SOCIETY OF GREAT BRITAIN

De R.P.S. bestaat in 1953 honderd jaar. Op verschillende wijzen zal dat heuglijke feit herdacht en gevierd worden, maar daar staan de meesten van ons buiten. Dit geldt echter niet voor het Internationale Congres, dat gedacht is als afsluiting van de feestelijkheden.
Het congres wordt te Londen gehouden in de periode van Zaterdag 19 September 1953 tot Vrijdag 25 September 1953.
Wetenschap, techniek en toepassing der fotografie worden in verschillende secties besproken:

1. Fotografische wetenschap (theorie van het latente beeld en van de ontwikkeling, sensibilisering, sensitometrie, scheidend vermogen, gekorreldheid, eigenschappen van fotografische materialen).
2. Cinematografie en kleurenfotografie.
3. Techniek en toepassing van de fotografie (industriële radiografie, micro-fotografie, spectroscopie, lucht-fotografie, fotogrammetrie, ultrasnelle fotografie, fotografie van kernsporen, enz.).
4. Fotomechanische procédé's.
5. Historie, literatuur en opleiding.

Een ieder die belangstelling heeft voor de fotografie of haar toepassingen kan het Congres bijwonen of publicaties indienen ter bespreking. In het laatstgenoemde geval diene men de titel en de te verwachten omvang van de publicatie voor 1 Februari 1953 op te geven aan de Hon. Secretary R.P.S. Centenary Conference, 16 Princess Gate, London, S.W. 7. De volledige tekst moet in duplo uiterlijk 1 Mei 1953 ingezonden zijn. De congressisten ontvangen de tekst als voordruk, zodat men de auteur slechts enkele minuten hoeft toe te staan om zijn publicatie in te leiden en direct daarna tot discussie overgegaan kan worden.

•

Een geheel in Nederland geconstrueerde en gefabriceerde FOTO-COPIEERMACHINE (voor de reprografie) wordt nu door de „Nederl. Kantoormachine Import" te Utrecht (Stationsstraat) in de handel gebracht.
Voordelen: het is een portable apparaat, waarbij belichtingskast en ontwikkeltoestel gecombineerd zijn tot één instrument. Het verversen van de ontwikkelaar of het ledigen van de ontwikkelbakken is zeer eenvoudig te doen, en gaat zonder morsen. De hoeveelheid ontwikkelaar kon tot ½ ltr worden teruggebracht, wat economischer is. De prijs ligt lager dan de meeste andere, ondanks het feit, dat de beste materialen, als roestvrij staal en „Vinidur" toegepast worden. Op verschillende onderdelen werd octrooi gevraagd.

EEN TIJDLOZE FILM:

LIMELIGHT

Het is niet onze gewoonte — hoe gaarne wij dit ook zouden willen — in FOTO een recensie te geven van theaterfilms. Voor Charles Chaplin's Limelight *moet* een uitzondering worden gemaakt, omdat dit een film is — een van de vier, vijf, zes — die wij allen gezien *moeten* hebben. Dit nalaten zou betekenen een kans gemist te hebben tot verdere geestelijke ontwikkeling, tot geestelijke kneding en ervaring, tot rijper makende emotie en gedachtenstuwing.
Laten wij er nu maar meteen bij vertellen, het beklemmende gevoel niet kwijt te kunnen raken, hier de zwanenzang van een zeer groot kunstenaar te hebben meegemaakt. Zoals elk kunstenaar steeds zichzelf verbeeldt, heeft ook Chaplin hier zichzelf gegeven, en dit zo diep en bewogen, zo volledig, pijnlijk en naakt, dat er niets meer te zeggen valt. Zijn Limelight is geen knappe cineastische film, zijn films waren dat nimmer. Hij gebruikte de film als hulpmiddel om zich uit te spreken, en dan lijken de cineastische bouw en toepassing ouderwets. Hij is even tijdloos, epoche-loos als zijn eigen figuur, hij doorbreekt en is tegelijk elke filmische stijl. Hij gebruikt de film zoals hij de muziek gebruikte, die hij hiervoor componeerde. En deze muziek is er een onverbrekelijk geheel mee, nu eens academisch scheppend en dan weer obsederend in zijn populaire tendens. Dit is niet met iets anders vergelijkbaar.
Dit Limelight is de tragedie van Chaplin zelve, de man waarnaar men kijken ging om te lachen, de man die wrang en hartstochtelijk tegelijk is, die U aankijkt met ogen die wenen zonder tranen en het gelaat dat dapper blijft glimlachen tot het laatste sprankje hoop ook dat plotseling meenemt. Een film van Chaplin, van zijn eerste smijters af, was tragisch. Men ging naar hem kijken om te lachen, en had geen lust de tragiek te bevroeden en te aanvaarden. Hij rekent hiermee af in zijn scène met Buster Keaton, waarbij een publiek getoond wordt dat zit te brullen en te rollen van de lol. Het echte publiek waarvan wij als toeschouwer deel uitmaken brult evenzeer en nog harder. Hoezeer moet het hem uit het hart gekomen zijn, dat hij bij het monteren die brullende lol op de geluidsband doorknipte en het restant heeft weggegooid. Ogenschijnlijk zonder enige reden houdt dit gegil in de film op. En onze zaal weet niet goed wat te doen, giechelt nog een beetje onwennig na.
Dit is groots, dit gebaar van geluidsregisseur is oppermachtig in zijn woedende drift en machteloos in zijn enormiteit van wapen.
Hij gaf geen Charlie Chaplin weer, doch een oud geworden, overgevoelig gelaat van Charles Chaplin, en om ons voorgoed af te leren dat er om gelachen kan worden, nam hij een bijl en sloeg de lach kapot.
Deze film toont geen einde met een nieuwe weg vol beloften naar de toekomst. En als dit zijn zwanenzang mocht blijken, dan is dit groots gebeurd.

•

De Verenigde Staten beleven thans een aanval op de Leica III f, want de Japanners hebben hun imitatie (Canon IV) daar letterlijk op de markt gesmeten met enorme advertenties. Deze imitatie is 25 pct goedkoper en het ongeluk wil — aldus onze zegsman — dat het Nikkon objectief zo ellendig goed is. Japan schijnt wat optiek betreft een duchtige concurrent te zijn, hun verrekijkers e.d. zijn ook zo fantastisch goed. Sommigen gaan zelfs zover, te beweren, dat de Nikkon elk ander objectief slaat in prestatie. Dit dan ter illustratie van de beroering der gemoederen aldaar. Wij hebben nog niets gezien of beproefd.

De Japanse film-industrie had een vergroting op ware grootte nodig van een foto van het Boeddha-beeld van Nara, dat om-en-bij 16 m hoog is. Waarschijnlijk moest de foto als achtergrond dienen bij de film-opnamen. Om de lap te kunnen ontwikkelen ging men naar..... een zwembad, dat eerst drooggelegd werd en daarna gevuld werd met een dompje ontwikkelaar; niettemin nog vele liters.
(Waarom men geen gebruik maakte van de mogelijkheid van achtergrond-projectie vermeldt het verhaal niet, en ook schijnt men onze methode niet te kennen om met een emmer ontwikkelaar en een dweil dit zaakje op te knappen.)

Mannesmann

Multiblitz

model **FILIUS**

De nieuwste schepping van Dr Ing. Mannesmann in de amateurprijsklasse

gewicht	:	**1,75 kg**
afmetingen	:	**6 x 13 x 16 cm**
oplaadtijd	:	**5 seconden**
flitsduur	:	**1/600 sec.**
flitsaantal	:	**50.000 per buis**
voeding	:	**accu 4 Volt**
		100 flitsen per acculading
richtgetal	:	**28—40 bij 17/10 DIN**
		40—56 bij 21/10 DIN
		10—12 bij kleurenfilm

f 290,—

Heynderickx

Alleenvertegenwoordiging voor Nederland: Firma Dr K. Heynderickx, Hugo de Grootstraat 17a, Den Haag.

OSRAM

OOK VOOR MULTIFLITS BUIZEN

GEVRAAGD

bekwaam laborant

in eerste klasse Atelier voor Portret- en Technisch werk. Moet in staat zijn patroon geheel te vervangen. Bij gebleken geschiktheid levenspositie.

Brieven onder no. 536054 F. bureau van dit blad.

EEN DESKUNDIGE

kijkt niet alleen naar het aantal advertentiepagina's, maar vooral naar de „kleintjes", waarmee de lezers onderling aanbieden en vragen. Wie van maand tot maand het enorme aantal Momentjes ziet, beseft welke grote publiciteitswaarde schuilt in FOTO

Gevraagd in eerste klas portretatelier

een flinke bediende voor alles

prima negatief en positief retoucheur Atelier- en reportage-opname kunnende maken.

Brieven met uitvoerige inlichtingen:
L. Scheermeyer, Dr Langeveldplein 16, Sliedrecht.

Al die voortreffelijke boeken van

DE FOTOGRAFISCHE BIBLIOTHEEK

en al die pittige werkjes van

DE FOTO-SERIE

(nota bene slechts f 1.25 per stuk)

zijn verkrijgbaar bij

BOEKHANDEL „C. MISSET" N.V.

IJSSELKADE - DOETINCHEM - TELEFOON 341

Uw Boek- of Fotohandelaar kan ze U ook leveren!

Zwartfoto's en Kleurdia's

(minstens 9 x 12 cm)

van typische Hollandse gebouwen, landschappen en folkloristische figuren met alleenreproductierecht gevraagd door

VERNHOUT & VAN SLUYTERS' DRUKKERIJEN N.V.
Bakenessergracht 3 te Haarlem

Alleen 1e klasse origineel werk komt in aanmerking!

De nieuwe ultra moderne 221 projector die meer licht op het projectiescherm werpt dan enige andere 8 mm. projector met 500 watt lamp ...eenvoudig te bedienen... 30 minuten onafgebroken projectie. In attractieve tweekleurige koffer.

f 675.-

Demonstraties worden gaarne gegeven.

Verkrijgbaar bij alle BELL & HOWELL Dealers in Nederland

REEDS EEN

FUTURA vanaf f 360.–

Nog steeds de goedkoopste kleinbeeldcamera met verwisselbare optiek en gekoppelde afstandmeter

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-importeurs:

J. SANDERS Foto & Kino-Import

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Telefoon 8094 (K 2560)

DOOR INRUIL VERKREGEN

CAMERA'S

Leica III 24 x 36 mm, gekoppeld met Summar F 2,0 ƒ 325,—. Argus 24 x 36 mm, met F 3,5 gekoppeld in paraattas ƒ 95,—. Baldina 24 x 36 mm, met Victar F 2,9 in Ovus sluiter, 10 snelheden tot 1/200 seconde, in tas ƒ 89,—. Baldini 24 x 36 mm met Schneider F 3,5 coated Compur Rapid, als nieuw ƒ 125,—. Beltica 24 x 36 mm met Meyer Trioplan F 2,9 coated in Cludor sluiter, gesynchroniseerd ƒ 135,—. Iloca 24 x 36 mm met F 3,5 Prontor S gesynchroniseerd ƒ 225,—. Baldina 24 x 36 mm met Zeiss Tessar F 3,5 in Compur met paraattas ƒ 120,—. Baldinette 24 x 36 mm met Baltar F 2,9 Prontor S gesynchroniseerd ƒ 95,—. Exa 24 x 36 mm met Meyer Trioplan F 2,9 coated, gesynchroniseerd, als nieuw ƒ 295,—. Russische Leica 24 x 36 mm met F 3,5 gekopp. afstandmeter, in tas ƒ 275,—. Kodak Retina 24 x 36 mm met Xenar F 3,5 coated en synchro-contact ƒ 195,—. Contax IIa 24 x 36 mm met Sonnar F 2,0 coated en synchro-contact, laatste model ƒ 975,—. Praktiflex 24 x 36 mm met Biotar F 2,0, laatste model met ontspanknop aan de voorzijde, in tas ƒ 295,—. Foca 24 x 36 mm met Oplar F 3,5 en gekoppelde afstandmeter, in tas ƒ 195,—. Voigtländer Vito II 24 x 36 mm met Color Skopar F 3,5 in Prontor S met synchro-contact in paraattas ƒ 150,—. Leica II C 24 x 36 mm met Elmar F 3,5—5 cm in paraattas, zo goed als nieuw ƒ 495,—. Argoflex 6 x 6 cm met Anastigmaat F 4,5 coated, 7 snelheden, als nieuw, met tas ƒ 125,—. Voigtländer Bessa 6 x 6 cm met Vaskar F 4,5 Prontor S en synchro-contact ƒ 125,—. Voigtländer Brillant 6 x 6 cm met F 6,3 in Pronto, gesynchroniseerd ƒ 75,—. Zeiss Ikonta 6 x 6 cm met Novar F 4,5 coated in Prontor S ƒ 125,—. Flexaret 6 x 6 cm met Mirar F 4,5 coated in Prontor II met synchro-contact en zelfontspanner ƒ 150,—. Voigtländer Bessa II 6 x 6 cm met Color Skopar F 3,5 Compur Rapid ƒ 175,—. Pucky 6 x 6 cm met F 7,7 ƒ 35,—. Agfa Isolette 6 x 6 cm met Apotar F 4,5 in Prontor S met synchro-contact, in paraattas ƒ 125,—. Reflekta 6 x 6 cm met Meritar F 3,5 Junior sluiter, 4 snelheden, in tas ƒ 95,—. Rixa 6 x 6 cm met Ennar F 3,5 in Prontor S met synchro-contact ƒ 79,—. Super Ikonta 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 2,8 Compur Rapid in paraattas ƒ 375,—. Zeiss Nettar 6 x 6 cm met Novar F 4,5 coated in Pronto S met ingebouwde zelfontspanner, als nieuw ƒ 110,—. Rolleiflex 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 3,8 in paraattas ƒ 295,—. Zeiss Nettar 6 x 9 cm met Novar F 4,5 Prontor S als nieuw ƒ 125,—. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met Vaskar F 4,5 Prontor S en synchro-contact, compleet met paraattas ƒ 125,—. Wirgin 6 x 9 cm met Schneider F 4,5 coated, Prontor S gesynchroniseerd ƒ 95,—. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met Color Heliar F 3,5 in synchro-Compur, laatste model ƒ 495,—. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met Skopar F 3,5 in Prontor S ƒ 195,—. Kinax „Riviera" 6 x 9 cm met Berthiot F 4,5 coated, Newton zoeker en synchro-contact ƒ 95,—. Kinax „Cadet" 6 x 9 cm met F 6,3 sluiter van 1/25—100 sec. ƒ 39,—. Venaret 6 x 9 cm ƒ 7,50. Kinax 6 x 9 cm met F 4,5 coated, 4 snelheden, synchro-contact in tas ƒ 65,—. Zeiss Nettar 6 x 9 cm met F 4,5 Telma sluiter met ingeb. zelfontspanner ƒ 85,—. Zeiss Ikonta 6 x 9 cm met Novar F 4,5, 4 snelheden ƒ 75,—. Ikonta 6½ x 11 cm met Zeiss Tessar F 4,5 Compur Rapid met zelfontspanner en synchro-contact in tas, als nieuw ƒ 95,—. Minimum Palmos 9 x 12 cm met Tessar F 4,5—15 cm met 3 dubbele chassis in tas, in prima staat ƒ 120,—. Platencamera 9 x 12 cm met F 4,5 in Compur, met dubbele balg ƒ 75,—. Tropen Ideaal 9 x 12 cm, zwarte uitvoering, met Schneider Xenar F 3,5 in Compur met dubbele lederen balg, raamzoeker en optische zoeker met 3 metalen chassis in lederen tas, in prima staat ƒ 125,—. Snappy (voor 16 mm film) met F 3,5—4 snelheden met spoeltjes in tasje ƒ 50,—.

ONDERDELEN VOOR ROLLEIFLEX

Stel Rolleinar I voor Tessar F 2,8 ƒ 45,—. Oranje-, groen- of geelfilter voor Tessar F 2,8, per stuk ƒ 7,50. Set filters voor Tessar F 3,5 bestaande uit geel-, blauw-, groen-, helgroen- en oranjefilter, geheel compleet ƒ 40,—. Rolleiflex platenadapter met 3 chassis, als nieuw ƒ 50,—. Rolleikin ƒ 50,—.

DIVERSEN

Olka 16 mm viewer ƒ 75,—. Huet prismakijker 8 x 30, in tas ƒ 150,—.

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc — 2e Middellandstraat 23
ROTTERDAM — Tel. 22242 - 24422 - 24644

OSRAM

Over nieuw en beter licht gesproken:

Wist U dat Osram Vacuflits XP van 40 cent een flitsgetal van 28 heeft bij 17—10° din.

The Technique of Nude Photography
by Philip Gottlop A.R.P.S.

Volume 1 - prachtige uitgave, zwaar kunstdrukpapier, formaat 20 x 28 cm, 110 pag., 51 foto's ... prijs ƒ 16.50

Volume 2 - zelfde uitvoering als Vol. 1, 102 pag., 49 foto's ..... prijs ƒ 16.50

Désirée by Roye - 32 voortreffelijke opnamen in zakformaat ..... prijs ƒ 2.25

Levering franco na storting op girorekening 395.669 van

PHOFIL BOOK IMPORT

Amstelkade 42 - AMSTERDAM - Telefoon 27578

Vraagt gratis prijscourant.

LICHTSTERK
MATGLAS IN UW REFLEX

Verbeter ook Uw reflex-camera met de

VELDSTRI-LENS

250—1000 % lichtwinst.
Vraagt Uw fotohandelaar.

Importeur: Veldman—Strik, Kerkstr. 22, Bussum, Tel. 7474

ERVAREN NEGATIEF EN POSITIEF

RETOUCHEUR

GEVRAAGD

bekendheid met kleinbeeld-werk strekt tot aanbeveling.

Brieven onder no. 536055 F. bureau van dit blad.

OSRAM

OOK VOOR PROJECTIE

OSRAM

OOK VOOR STUDIOLAMPEN

LIFA

filters voor kleurenfilm-opnamen voorkomen hinderlijke kleurzweem

Voor opnamen bij kunstlicht met daglichtfilm: **LIFA-kunstlichtfilter**

Voor opnamen bij daglicht met kunstlichtfilm: **LIFA-daglichtfilter**

Tegen blauwzweem:
LIFACOLOR I, II en III (vlg. Windisch)
o.a. aanbevolen bij sneeuwopnamen, grauwbewolkte hemel, binnenshuis-opnamen met koele kleursfeer e.d.

LIFA-filters zijn leverbaar met opsteek-, inschroef- en bajonetvatting

LIFA-filters worden voor alle doeleinden der fotografie, wetenschap en techniek vervaardigd in ca 2000 soorten

Vraagt uitvoerige gegevens en prijslijst

Alleen-Importeur:

MINERVA-FOTO

ROEMER VISSCHERSTRAAT 66 - ARNHEM

GROTE BALANS OPRUIMING

OSRAM

OOK VOOR DONKERE KAMER

Leica

TECHNISCHE MEDEDELINGEN NR. 1

Leica IIIf met Summitar

Flitsen met de LEICA

De Leica-camera's model If., IIf. en IIIf. bezitten een ingebouwd synchronisatiemechanisme, dat instelbaar is voor alle soorten gewone flitslampen, zowel als voor electronische flits-apparaten.
Voor het gebruik van gewone flitslampjes heeft U bij de bovengenoemde LEICA'S alleen nog maar nodig een Leitz' lamphouder met condensator-ontsteking, met vouwbare reflector en aansluitkabeltje aan de camera: CEYOO *f* 85,50

Leica's van de modellen Ic., IIc. en IIIc. van No 360000 af, kunnen aan de fabriek worden voorzien van een ingebouwd synchroonmechanisme, en zijn dan gelijkwaardig aan de modellen If., IIf. en IIIf.

Oudere modellen Leica-camera's kunnen niet worden veranderd tot f-modellen, doch daarbij kunnen opsteekbare flitscontacten worden geleverd: Leitz' flitscontact voor *gewone* flitslampen: COOIF *f* 46,25
Leitz' flitscontact voor *electronen*-flits: COONT *f* 49,—

Deze camera's moeten van een speciale nokkenknop worden voorzien, waartoe de camera's *niet* naar de fabriek behoeven te worden gezonden. Complete flitsinrichting, incl. lamphouder met condensator-ontsteking en reflector, alsmede flitscontact: CAVOO *f* 119,—

Vraagt Uw fotohandelaar verdere inlichtingen. Ook het fraaie prospectus „Het Leica-Systeem" zal hij U gaarne ter hand stellen.

Wat wordt er door „FOKA" N.V. geïmporteerd?

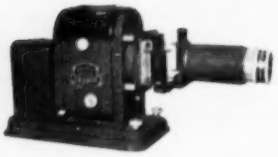

Winterartikelen

NORIS TRUMPF projectoren voor filmstroken en dia's 5 x 5 cm

Noris Trumpf II, lamp 150 Watt, 220 of 125 Volt, compleet in koffer ..... f 155,00

Noris Trumpf III, laagvoltlamp 33 Volt 100 Watt, compleet in koffer ..... „ 245,00

Liesegang NEO-DIAFANT V met Patrinast F 2,8—100 mm ..... „ 345,50

Aanzetstuk voor dia's 6 x 6 cm met Omar F 3,5—150 mm ..... „ 205,90

16 mm. Projectoren

DITMAR 16 mm schoolprojector met schakelsysteem als Malthezer kruis, dus geen grijpers „ 950,00

Transformator ..... „ 65,00

Koffer ..... „ 75,00

Ditmar 8 en 16 mm projector, nieuwste model, grijpers voorzien van olie, viltringen, compleet in koffer, weerstand en 2 objectieven ..... „ 950,00

MAGICA 16 mm projector model 100—75 Watt lamp ..... „ 79,50

Magica 16 mm projector model 200—75 Watt lamp ..... „ 107,50

Magica 16 mm projector model 300—voor 120 m spoelen, lamp 150 Watt ..... „ 295,00

Idem, m. 300 Watt lamp en transformator ..... „ 350,00

Bijbehorende koffer „ 15,00

PICCOLO 16 mm projector, solide uitvoering ..... „ 47,50

NORIS 8 mm projector ..... „ 395,00

Lamp 500 Watt . „ 21,10

Transformator ... „ 45,00

Koffer ..... „ 40,00

Totaal ..... f 501,10

Compleet besteld . „ 495,00

Levering November 1952

ERCSAM 8 mm projector, lamp 400 Watt in koffer ... „ 595,00

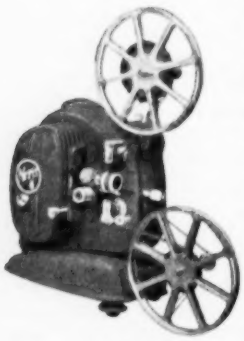

Noris 8 mm projector

Vergrotings-Apparaten

FILMOSTO kleinbeeld tot 4 x 4 cm met masker voor 24 x 36 mm, Row objectief F 4,5—5 cm met irisdiafragma ..... „ 265,00

Idem automatisch ..... „ 455,00

Filmosto vakapparaat tot 6 x 6 cm met 3 objectieven en 3 condensoren ..... „ 1200,—

RAX O, zonder objectief voor kleinbeeld ..... f 178,60

Rax O, met Peplostar F 4,5—60 mm met schuifdiafragma ..... „ 197,40

Rax O, met Trigmat F 4,5—60 mm met irisdiafragma ..... „ 230,50

Rax II 6 x 6 cm met Corygon F 4,5—75 mm met schuifdiafragma ..... „ 267,90

Rax II 6 x 6 cm met Corygon F 4,5—75 mm met irisdiafragma „ 291,40

Filmosto vergrotingsapparaat

UNI-RAX O, 24 x 36 mm met Peplostar F 4,5—60 mm m. schuifdiafragma en balguittrek f 272,60

Uni-Rax O met Trigmat F 4,5—60 mm met irisdiafragma en balguittrek ..... „ 305,50

Uni-Rax II 24 x 36 mm met Corygon F 4,5—75 mm met schuifdiafragma en balguittrek ... „ 350,20

Uni-Rax II 24 x 36 mm met Corygon F 4,5—75 mm met irisdiafragma en balguittrek ... „ 373,70

Liesegang-Epidiascopen

MEGADIASCOPE met condensor 128 mm Ø, met Epi-Neotrinast-Anastigmaat F 3,7—27 cm, 2 raampjes 8,5 x 8,5 en 8,5 x 10 cm zonder lamp ..... „ 640,00

UNIVERSAL-JANULUS-Epidiascope, model IV met condensor 128 mm Ø met Epi-Novo-Trinast-Anastigmaat F 3,6—35 cm, met 2 raampjes 8,5 x 8,5 en 8,5 x 10 cm, zonder lamp ..... „ 792,00

NEWTON epidiascope W.F. 50 ..... „ 780,00

WITRON Electronenblitz met Sonnenschein accu 2 Volt 5 Ah, arbeidsspanning 500 Volt, electrisch vermogen 50—55 WS, blitzlamp 100 WS, richtgetal 35 bij 21/10 Din film, ook aan te sluiten op de netspanning 130 of 220 Volt ..... „ 440,00

Laadapparaat voor accu ..... „ 35,00

Gelieve bij bestelling de netspanning op te geven.

Dit apparaat is eveneens te leveren voor beide spanningen 130 en 220 Volt ..... „ 475,00

M.W. projectie-schermen van de Mechanische Weberei.

Verder leveren wij filmstroken van de N.P.C., Fipron, P.O.C., F.I.B.O.

Hiervan prijslijst op aanvrage.

Vraagt inlichtingen bij Uw fotohandelaar

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc
ROTTERDAM
Tel. 22242—24422

LIESEGANG

Ed. Liesegang · Düsseldorf

Levering uitsluitend via de erkende handelaren

B & H Sportster, De universele 8 mm camera.
Verkrijgbaar bij alle Bell & Howell Dealers in Nederland.

PLASTISCHE WERKING DOOR EEN ZEER LANGE TINTENSCHAAL

ILFORD

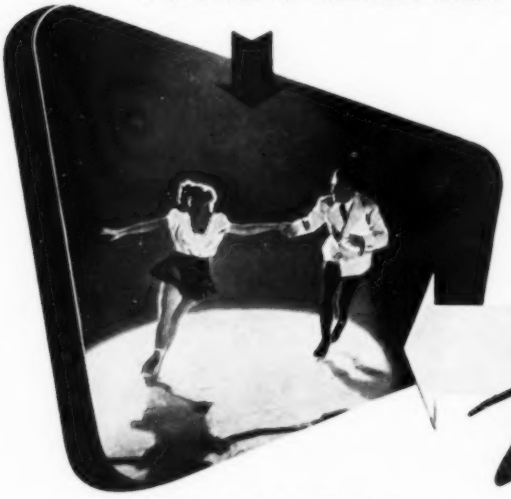

Plastika papier voor vergrotingen in wit en chamois, in verscheidene gradaties en oppervlakken.
Geeft de fijnste nuances in het negatief op de afdruk weer.

Plastika
PAPIER

vraagt naar het prachtige boek
„ILFORD MANUAL OF PHOTOGRAPHY"
uitgevoerd in kunstdruk, bijzonder interessante tekst in de Engelse taal
472 pagina's, rijk geïllustreerd.
Verkoopsprijs: fl. 7.50.–

ILFORD FOTO N.V. HERENGRACHT 168 AMSTERDAM

Kodak Super-XX is een moderne film met buitengewoon hoge gevoeligheid en een korrelstructuur, die fijn genoeg is om aan alle normale vergrotingseisen te voldoen. De dubbellaags-emulsie geeft een bijzonder grote belichtingsspeelruimte en een zeer lange gradatieschaal. De film is panchromatisch, met een gelijkmatig over het zichtbare deel van het spectrum verdeelde kleurgevoeligheid en zonder overdreven gevoeligheid voor rood. De onderlaag zorgt voor volkomen onderdrukking van halatie. Kodak Super-XX film leent zich bijzonder goed voor het maken van kunstlichtopnamen en voor fotografie onder moeilijke verlichtingsomstandigheden.

Kodak

SUPER-XX

ROLFILMS
KLEINBEELDFILMS
VLAKKE FILMS

KODAK N.V. • ANNA PAULOWNASTRAAT 76 • DEN HAAG